

**RUIMTELIJKE ONDERBOUWING
BEDRIJFSLOCATIE HAADWEI,
DAMWÂLD**

Rho

—
**ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE**

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Aanleiding	1
1. 2. Ligging projectgebied	1
1. 3. Planologische regeling	2
1. 4. Leeswijzer	2
2. PROJECTBESCHRIJVING	3
2. 1. De Ruimtelijk-functionele structuur	3
2. 2. Het project	4
2. 3. Ruimtelijke kwaliteit	5
2. 4. De behoeftevraag	9
3. BELEIDSKADER	11
3. 1. Rijksbeleid	11
3. 2. Provinciaal beleid	11
3. 3. Gemeentelijk beleid	14
4. MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN	16
4. 1. Omgevingstoets	16
4. 2. Mer-beoordeling	16
4. 3. Ecologie	17
4. 4. Milieuzonering (hinderaspecten)	19
4. 5. Archeologie	19
4. 6. Cultuurhistorie	20
4. 7. Verkeer	21
4. 8. Bodemkwaliteit	22
4. 9. Waterparagraaf	23
4. 10. Externe veiligheid	25
4. 11. Geluid	26
4. 12. Luchtkwaliteit	26
4. 13. Kabels, leidingen en zoneringen	27
5. UITVOERBAARHEID	28
5. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid	28
5. 2. Economische uitvoerbaarheid	29
6. AFWEGING EN CONCLUSIES	30
6. 1. Aanleiding	30
6. 2. Afweging	30
6. 3. Conclusie	30
BIJLAGEN	
Bijlage 1	Quicksan beschermde soorten
Bijlage 2	Archeologisch onderzoek
Bijlage 3	Inrichtingstekening met berekening watercompensatie en beplanting
Bijlage 4	Adviezen externe veiligheid

1. INLEIDING

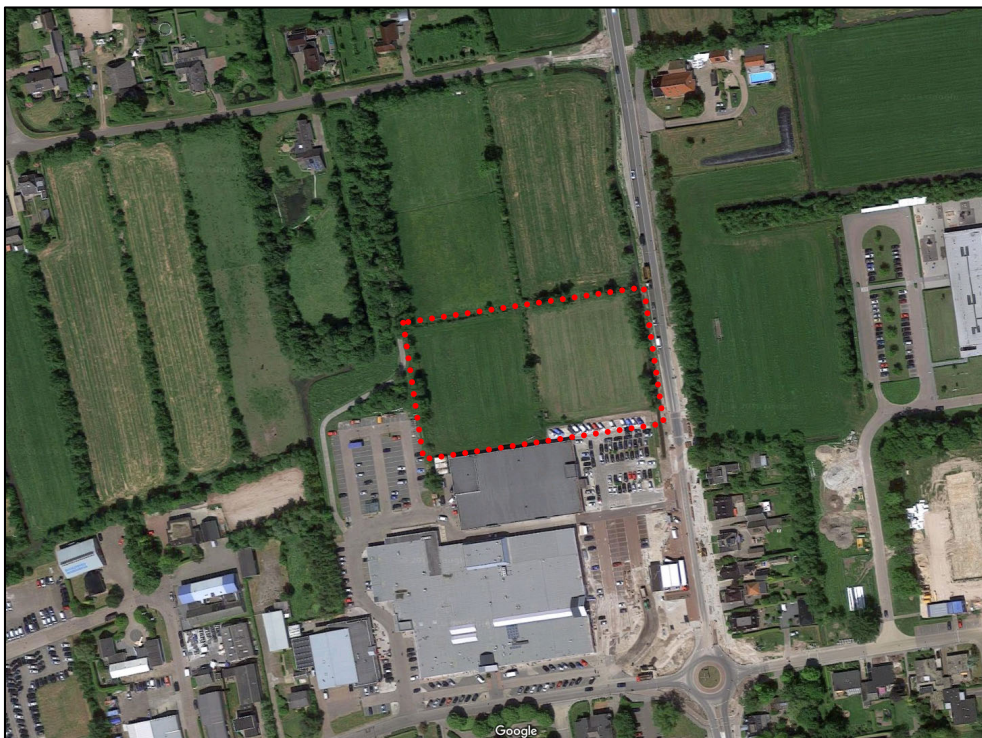
1. 1. Aanleiding

Autobedrijf Postma en installatiebedrijf S. Wiersma hebben beide te maken met een tekort aan ontwikkelingsruimte op de huidige bedrijfslocaties. Zij hebben het plan opgevat om gezamenlijk te verplaatsen naar een locatie aan de Haadwei, ten noorden van het detailhandelscluster aan de Conradi-Veenlandstrjitte. Dit zijn nu nog agrarische kavel, waarop het bouwen van bedrijfsgebouwen op basis van het geldende bestemmingsplan niet mogelijk is.

Gemeente Dantumadiel wil medewerking verlenen aan de ontwikkeling, omdat deze de doorstroming op het bedrijventerrein van Damwâld bevordert, de locatie binnen de landschappelijk structuur past en omdat het plan de dorpsentree kan versterken. Op korte termijn zal de gemeente een nieuw bestemmingsplan voor de kom van Damwâld voorbereiden, waarin een passende bestemming voor de locatie opgenomen kan worden. Daarom wordt een omgevingsvergunning voor het 'handelen in strijd met de regels ruimte ordening' aangevraagd. Voorwaarde hierbij is dat de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. Ter motivering hiervan is een goede ruimtelijke onderbouwing noodzakelijk. Deze notitie voorziet hierin.

1. 2. Ligging projectgebied

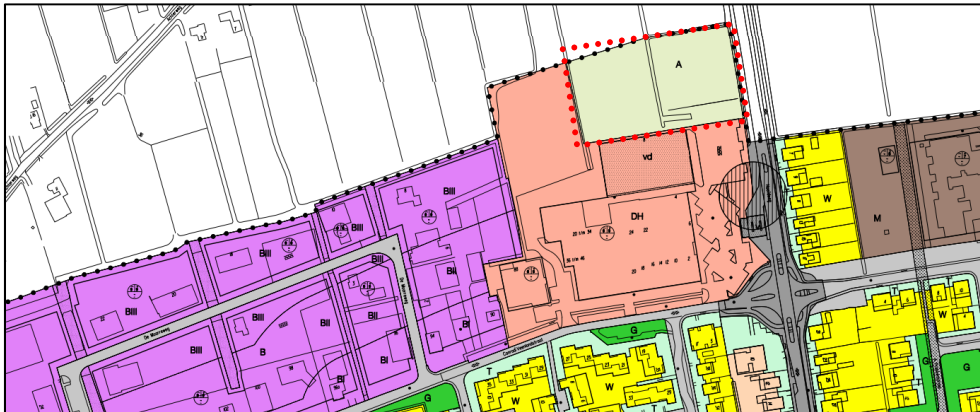
Het projectgebied ligt aan de noordelijke rand van Damwâld, direct ten westen van de Haadwei. Het betreft een agrarische kavel die aansluit op het terrein van Autobedrijf Boelens. De ligging en globale begrenzing van het projectgebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. De ligging van het projectgebied (bron: Google maps)

1. 3. Planologische regeling

Het projectgebied is juridisch-planologisch geregeld in het bestemmingsplan *Damwoude - Kom*. Dit bestemmingsplan is op 2 oktober 2007 vastgesteld. Het is hierin bestemd als 'Agrarische doeleinden'. De noordwestelijk hoek valt in het bestemmingsplan *Butengebiet Dantumadiel*, waarin het eveneens een agrarische bestemming heeft. Een fragment van de verbeelding van het geldende bestemmingsplan is weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Fragment verbeelding bestemmingsplan Dantumadiel - Kom

Binnen de agrarische bestemming zijn geen bouw- en gebruiksmogelijkheden voor bedrijven opgenomen. Daarom kan de gewenste situatie niet op basis van het bestemmingsplan worden vergund en wordt een omgevingsvergunning met toepassing van artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 van de Wabo aangevraagd.

1. 4. Leeswijzer

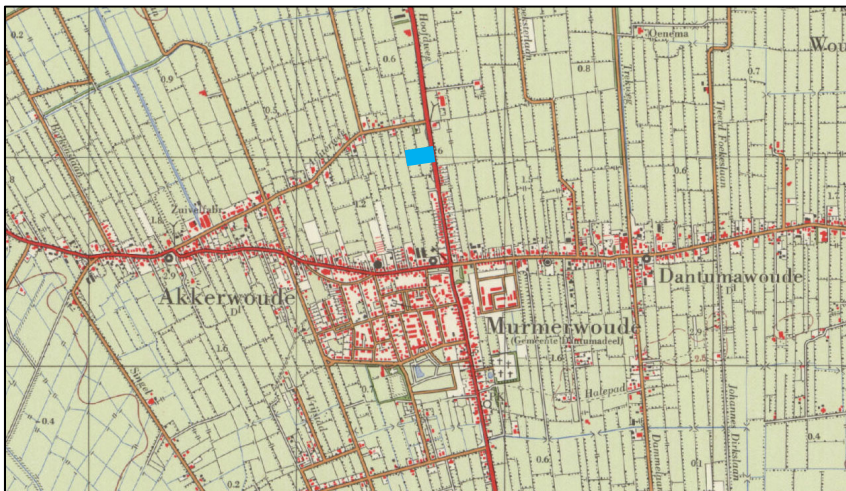
Na deze inleiding wordt in *hoofdstuk 2* een beschrijving gegeven van de huidige situatie, de gewenste ontwikkelingen en ruimtelijke inpassing daarvan. In *hoofdstuk 3* worden de uitgangspunten getoetst aan het, voor het project relevante, beleid op de verschillende niveaus. In *hoofdstuk 4* wordt ingegaan op de omgevingsaspecten. Vervolgens worden in *hoofdstuk 5* de maatschappelijk en economische uitvoerbaarheid van het project besproken. *Hoofdstuk 6* geeft ten slotte een beknopte samenvatting en conclusie van de ruimtelijke onderbouwing.

2. PROJECTBESCHRIJVING

2. 1. De Ruimtelijk-functionele structuur

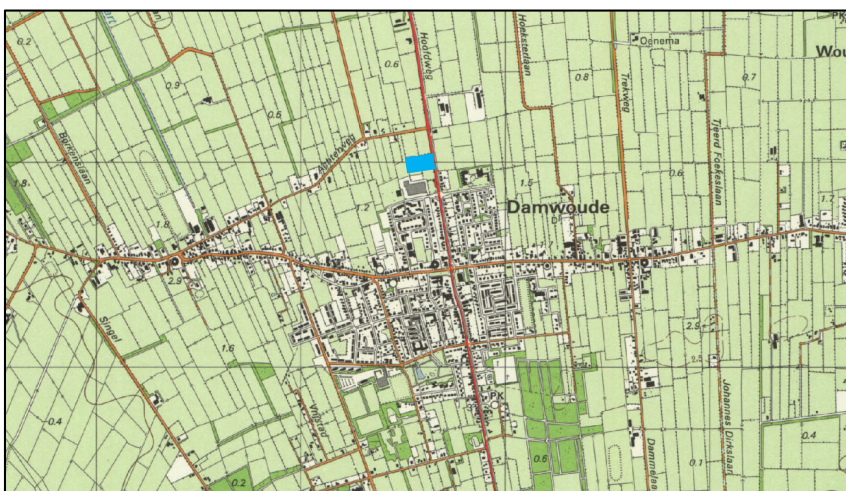
Een stukje historie

Damwoude is ontstaan vanuit een aantal streekdorpen (Akkerwoude, Murmerwoude, Dantumawoude). In de 19de eeuw was bebouwing geconcentreerd aan de Achterwei, die 100 meter ten noorden van het projectgebied ligt en aan de Foarwei/Doniawei, die nu samen met de Haadwei de belangrijkste wegen in Damwâld zijn. Pas in de tweede helft van de 20ste eeuw ontstaat de bebouwingsconcentratie die pas in 1971 als eenheid Damwâld is geworden. De situatie in die tijd is weergegeven in figuur 3.

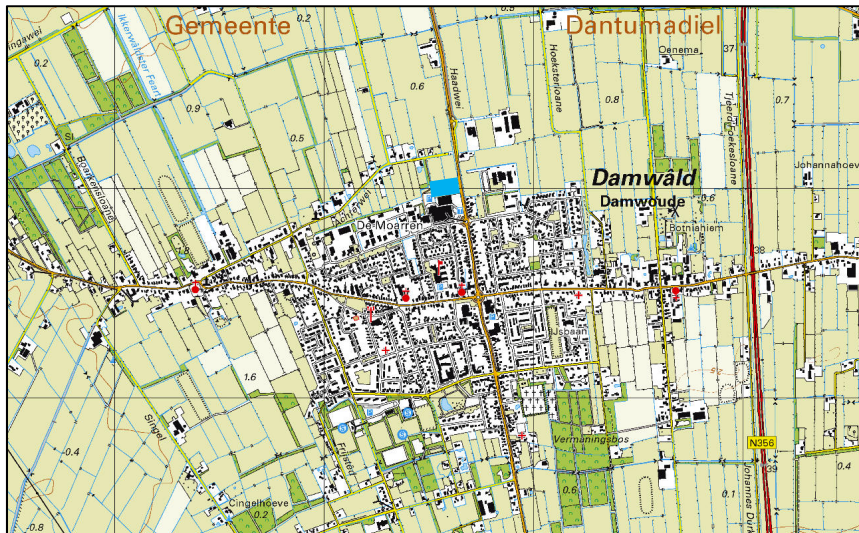
Figuur 3. Fragment topografische kaart 1970

In de jaren '70 rukt het dorp op in noordelijke richting. Dit is ook de periode dat de huidige supermarktcombinatie is gebouwd. Een topografische kaart uit het begin van de jaren '80 in figuur 4 geeft weer hoe de omgeving zich heeft ontwikkeld in de jaren '70.

Figuur 4. Fragment topografische kaart 1980

Het gebied tussen de Achterwei en de Foarwei wordt in de jaren '90 en in het begin van de 21ste eeuw verder ontwikkeld, waarbij ook het bedrijventerrein De Moarren wordt ingericht. De actuele ruimtelijke structuur is weergegeven in een topografische kaart in figuur 5.

Figuur 5. Actuele topografische kaart

De huidige situatie in en om het projectgebied

Het projectgebied ligt nu in de dorpsrand en maakt ruimtelijk deel uit van het bedrijvencluster ten noorden van de Conradi-Veenlandstrjitte, bestaande uit bedrijventerrein De Moarren en het detailhandelscluster bij de noordelijke entree van het dorp. Het bestaat uit een besloten agrarische kavel, die door een elzensingel in tweeën wordt gedeeld. De kavel sluit aan op het terrein van Autobedrijf Boelens, die onlangs een deel van de kavel in gebruik heeft genomen voor het uitstellen van auto's. Ten westen van het projectgebied ligt het parkeerterrein behorende bij een supermarkt. Aan weerszijden van het projectgebied zijn ook Elzensingels aanwezig. Deze vormen kenmerkende elementen in het besloten coulisselandschap van de Noordelijk Wouden.

2. 2. Het project

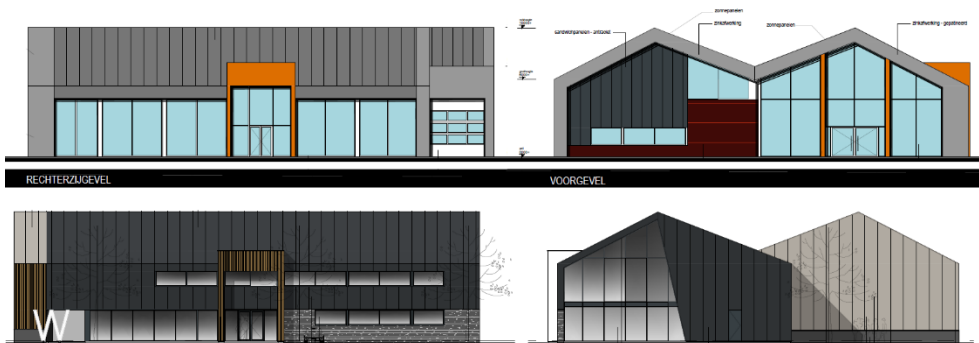
De aanvraag heeft betrekking op het realiseren van twee bedrijfskavels. Aan de oostzijde, aan de Haadwei, komt het bedrijfsgebouw van Installatiebedrijf S. Wiersma en ten westen hiervan komt Autobedrijf Postma.

De inrichting van deze kavels is samenhangend ontworpen. De voorgestelde bedrijfsgebouwen krijgen een architectonisch hoogwaardige uitstraling. De bebouwing wordt qua situering, vormgeving en detaillering bovendien aan elkaar verwant, zodat een ruimtelijke eenheid ontstaat. De kavels worden via een nieuwe uitrit aangesloten op de Haadwei. In paragraaf 4.7 wordt ingegaan op de verkeerstechnische inpasbaarheid hiervan. De gewenste situatie is weergegeven in figuur 6.

Figuur 6. Globale situatie projectgebied

Een impressie van de voorgestelde gebouwen is weergegeven in figuur 7. Het bouwplan gaat uit van een goothoogte van 6 meter en een nokhoogte van 11 meter. De oppervlakte van de gebouwen is ruim 900 m² per stuk.

Figuur 7. Gevelaanzichten bebouwing (boven: Postma, onder: Wiersma)

2. 3. Ruimtelijke kwaliteit

Algemeen

Het project stelt een uitbreidingslocatie in het landelijk gebied voor. Het gaat om een voortzetting van de eerder beschreven dorpsontwikkeling van Damwâld in noordelijk richting. De kavel waarop de ontwikkeling plaatsvindt ligt binnen de ruimtelijke structuur van de kom van Damwâld. Dit is gevisualiseerd in figuur 8.

Figuur 8. Visualisatie dorpsrand Damwâld

Voor ontwikkelingen van stedelijke functies in het landelijk gebied geldt op basis van het provinciaal beleid dat aangegeven moet worden op welke wijze rekening wordt gehouden met de draagkracht van het landschap voor de opvang en inpassing van de nieuwe functies en hoe het plan invulling geeft aan de blijvende herkenbaarheid van de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten.

In de structuurvisie 'Grutsk op 'e Romte' heeft de provincie Fryslân het belang dat zij hecht aan een goede verankeringen van ontwikkelingen in het landschap aangegeven. Op basis van de uitgangspunten uit deze structuurvisie is de voorgenoemde ontwikkeling getoetst. Het is van belang dat de ontwikkeling op een verantwoorde manier wordt ingepast in het landschap.

Voor de kap van de elzensingels is separaat een omgevingsvergunning aangevraagd door de huidige eigenaar van het terrein.

Waardering landschap

Volgens de kaart bij de structuurvisie ligt het plangebied in de Noordelijke Wouden. Dit kenmerkende coulisselandschap ligt globaal tussen Leeuwarden, Dokkum en Drachten. Het is aangewezen als een Nationaal Landschap. Voor het gebied zijn een aantal kernkwaliteiten bepaald, die de provincie van provinciaal belang acht. In eerste plaats is de kleinschaligheid van het gebied van belang, met hoge dichtheid aan opstreckende percelen die richting geven aan het landschap met grensbeplanting van houtwallen en elzensingels. Daarin ligt een dicht netwerk van kleinschalige infrastructuur, verspreide bebouwing of dun bebouwde linten.

Specifiek voor de zone ten noorden van Damwâld is de overgang van dichte, gerichte verkavelingsstructuren van elzensingels en houtwallen op de zandgronden naar het open kleigebied. Gelijktijdig is hier sprake van een overgang van hoog naar laag. Het behoud en de versterking van de geleidelijke overgang (dunner wordende singels) tussen twee contrasterende gebieden geldt hier als uitgangspunt. De houtwallen bevinden zich op de hogere zandgronden en vormen samen een landschappelijke structuur die van belang is in stand te houden. De elzensingels bevinden zich voornamelijk langs de sloten en bepalen het huidige beeld van het gebied in samenhang met de verkaveling. Versterken en ontwikkelen deze structuur van wegen en sloten is uitgangspunt.

Vertaling in het ontwerp

In de nieuwe situatie wordt het projectgebied bij de bebouwde kom getrokken. Er wordt daarom niet aangesloten bij de uitgangspunten voor het landelijk gebied, maar bij die van de dorpskern. De elzensingels horen niet in het dorp, maar in het landelijk gebied. Deze kunnen daarom gekapt worden. Dit maakt de bedrijven meer zichtbaar in de dorpsentree. Voor de bedrijven staat zichtbaarheid voorop. Er ontstaat een meer duidelijk en representatief dorpsfront. Het project is daarmee een kans om de dorpsentree te versterken. Eén van de argumenten van de gemeente om mee te willen werken aan het initiatief is dat een meer dynamische en aantrekkelijke entree ontstaat. Hierin mag gezien worden dat er gewerkt wordt.

Gelet op de ligging van het projectgebied bij de entree van het dorp, vraagt dit wel extra aandacht voor de beeldkwaliteit. Dit wordt bereikt door de hoogwaardige architectuur en het materiaalgebruik. Ook het terrein is met zorg ontworpen. Er wordt zuinig omgegaan met verharding en hekwerken. Langs de randen wordt vooral grindbestrating met verschillende groenelementen toegepast.

De globale inrichting van het terrein in de landschappelijke context is weergegeven in figuur 9. Een technische tekening van het terrein met daarop de inpassende beplantingselementen is opgenomen in bijlage 3. De rode elementen worden voorzien van grind en de grijze elementen zijn verhardingen en gebouwen. Langs de Haadwei wordt een bestaande watergang verbreed tot een waterpartij, waarin een element met parkeerplaatsen wordt aangelegd. Rondom het perceel worden groenelementen aangelegd, die het zicht op de bedrijven niet wegnemen, maar het complex een meer aantrekkelijk aanzicht geven.

Figuur 9. Inpassing in de omgeving

Beeldkwaliteit

Zoals genoemd voor een goede landschappelijke inpassing mede bereikt door de hoogwaardige architectuur en het rijke materiaalgebruik. Zoals de impressiebeelden in figuur 7 al aangegeven worden de gebouwen niet uitgevoerd als 'standaard' bedrijfspanden. Door het gekozen ontwerp vormt de locatie een fraaie overgang van het landelijke gebied naar het achterliggende bedrijventerrein. Daarbij wordt een overall verbetering van de huidige ruimtelijke en beeldkwaliteit bereikt.

De gebouwen zijn in hoofdzaak georiënteerd op de nieuwe toegangsweg. Gelet op de ligging van het oostelijk gelegen pand nabij de Haadwei, is in overleg met welstandcommissie Hûs en Hiem geopteerd voor een tweezijdige oriëntatie, waarbij de eenheid die de twee panden vormen wordt gehandhaafd, maar ook aan de zijde van de Haadwei een representatieve uitstraling wordt bereikt. Hiermee voegen de panden zich in de bestaande structuur, waarbij de panden veelal op de Haadwei zijn georiënteerd. Bij de uitwerking van het front aan de zijde van de Haadwei is bij de uitwerking aangesloten op de onderdelen van het KIK-project Haadwei. Daar is voor de Haadwei een representatieve "poort voor Damwâld" ontwikkeld, onder andere met bijzondere lantaarnpalen. Het project borduurt hierop voort met een open houtconstructie.

De nu voorgestelde oriëntatie is goed passend in de hiërarchie van de bebouwing in Damwâld. De traditionele lintbebouwing is hier gelegen langs de Foarwei en de Doniawei. Deze wegen zijn bepalend voor het bouwen in het verkavelingspatroon van de streek: bebouwing aan de korte zijde van de kavel en de nokrichting meest haaks op de weg. De Haadwei heeft als nieuwere weg, aanhakend op het centrale kruispunt in het dorp, in eerste instantie ook lintbebouwing, zij het dat de plaatsing wat vrijer is gezien de, vanaf de weg gezien, relatief ondiepe kavels. De oude boerderijen die aan de Haadwei liggen, volgen qua plaatsing het verkavelingspatroon en kennen dan ook vaak een nokrichting parallel aan de weg. Ook de op de Haadwei aanhakende Achterwei is bepalend voor de manier waarop met de bebouwing moet worden omgegaan. De oost-west gesitueerde Achterwei "draagt" hier de noord-zuid gerichte verkaveling van het gebied. De nieuwe toegangsweg vormt als het ware een nieuw lint dat haaks op de Haadwei ligt en waarop de bebouwing direct is georiënteerd. De nokrichting haaks op deze toegangsweg is vanuit historisch en landschappelijk oogpunt logisch.

Daarbij komt het feit dat het bedrijventerrein geen bijdrage heeft geleverd aan lintbebouwing langs de Haadwei en lintbebouwing niet doorgezet is aan de andere kant van de weg. Dit geeft meer ruimte voor een vrijere oriëntatie van de nieuw te bouwen bedrijven. Bovendien is de noord-zuid oriëntatie van de gebouwen een voorwaarde vanuit de gemeente. Dit met het oog op eventuele toekomstige ontwikkeling van het bedrijventerrein in noordelijke richting. Een dergelijk uitbreiding van het bedrijventerrein zal moeten aansluiten op de nu aan te leggen ontsluitingsroute, waarmee deze een andere functie krijgt en waarop de bedrijven logischerwijs georiënteerd moeten worden.

Tot slot is in het kader van de duurzaamheid de oost west-oriëntatie van de daken veel beter. Op deze manier kunnen beide dakvlakken van beide panden volledig voor zonnepanelen worden benut. De achter elkaar gelegen bedrijfskavels zorgen voor een eigen ontsluiting waarlangs een rij bomen de fragmentarische singelbeplanting zal vervangen, dit met het oog op een duurzame beeldontwikkeling van het bedrijfsfront.

2. 4. De behoeftevraag

Voor stedelijke ruimtelijke ontwikkeling die ruimbeslag legt op de omgeving geldt het uitgangspunt van duurzame verstedelijking. Dit is vastgelegd in zowel ruimtelijke visies als besluiten van het rijk en van de provincie. Hierop wordt in hoofdstuk 3 nader ingegaan. De onderhavige stedelijke ruimtelijke ontwikkeling maakt geen nieuw uit te geven programma mogelijk, maar richt zich op het mogelijk maken van ontwikkelingsruimte voor twee concrete bedrijven die vanuit de bedrijfsvoering behoefte hiervoor hebben.

Vanuit duurzame verstedelijking moet wel worden afgewogen of er voor deze ontwikkelingsruimte gebruikt kan worden gemaakt van bestaand stedelijk gebied, bijvoorbeeld via inbreiding. Deze paragraaf gaat hierop in.

Feitelijke behoefte van de bedrijven

Het installatiebedrijf is momenteel een bedrijf aan huis in Rinsumageest. Dit bedrijf heeft in de huidige situatie al een tekort aan ruimte voor de opslag van materiaal en wil de bedrijfsvoering uitbreiden met een showroom met aan het bedrijf gelieerde producten (zonpanelen, Cv-systemen etc.). Het merendeel van de klanten en ook van de werknemers komen uit Damwâld of de dorpen daaromheen. Volgens opgave van het bedrijf gaat het om 90% van de klanten.

Het autobedrijf is momenteel gevestigd op het bedrijventerrein De Moarren. Het betreft een groeiend bedrijf, waarvoor het huidige terrein en het bedrijfsgebouw te klein is geworden. Ook dit betreft heeft een belangrijke klantenkring uit Damwâld.

De bedrijven hebben vanuit de bedrijfsvoering en -ambities behoefte aan forse bedrijfspanden, waarin zij verder kunnen doorgroeien. Daarbij zijn de aspecten zichtbaarheid en bereikbaarheid ook belangrijk. Dit geldt in het bijzonder voor een autobedrijf en voor de showroom van het installatiebedrijf. Dergelijke bedrijven kunnen niet worden weggestopt. De grote bedrijfspanden passen ook beter bij de poortfunctie die de Haadwei voor Damwâld heeft. Op het bedrijventerrein De Moarren of Elders in Damwâld zijn vrijwel geen bedrijfskavels beschikbaar en geen enkele van dergelijke omvang.

Het inbreiden van de bedrijven in het bestaand stedelijk gebied van Damwâld is geen optie. Het gaat om bedrijven die vanuit milieutechnische overwegingen niet in het woongebied geplaatst kunnen worden en op of aansluitend op een bedrijventerrein thuishoren. Aan de hand van het bestemmingsplan *Damwoude-Kom* wordt geconcludeerd dat binnen de bebouwde kom geen kavels beschikbaar zijn van voldoende omvang, die op of aansluitend op een bedrijventerrein liggen en de juiste zichtbaarheid en bereikbaarheid kennen.

Verder wijst een inventarisatie van het feitelijk te koop staande aanbod van bedrijfslocaties op Funda in Business (peildatum: 20 november 2018) uit dat er in Damwâld slechts één perceel op een bedrijventerrein te koop staat. Het gaat om een kavel van 328 m². Andere te koop staande percelen liggen in het dorp en zijn ook van kleine omvang. Tot slot staat een recreatieterrein te koop. Er is in Damwâld dus geen aanbod van voor de onderhavige bedrijven geschikte bedrijfslocaties.

Ook is er gekeken naar het aanbod van grotere bedrijfskavels (meer dan 1.500 m²) de directe omgeving van Damwâld. Daaruit volgt dat alleen in Dokkum bedrijfskavels op bedrijventerreinen beschikbaar zijn.

Beleidsmatige behoefte

Niet alleen voor de bedrijven is er behoefte aan een bedrijfslocatie in Damwâld, maar ook voor Damwâld is er behoefte aan bedrijvigheid en het bieden van ontwikkelingsruimte voor bedrijven. Daarom stimuleert de gemeente het aanbod van bedrijfslocaties. De aanwezigheid van bedrijvigheid is de drager voor de leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen. In de strategische raadsvisie Dantumadiel gewoan bysunder (2018) wordt ten aanzien van het economisch hoofdkenmerk gesteld dat samen met de ondernemers wordt gewerkt aan het revitaliseren, vernieuwen en vergroten van winkelcentra en bedrijventerreinen.

Op lokaal niveau kan ten behoeve van ondernemers maatwerk worden geleverd, passend bij de aard en omvang van het dorp. Hieraan wordt nu invulling gegeven. De uitbreiding geeft ook kansen voor doorstroming op het bedrijventerrein, doordat hier weer aanbod ontstaat. Door geen mogelijkheden te bieden voor de realisatie van nieuwe bedrijfskavels, wordt de markt in Damwâld op slot gezet. Dit betekent voor de bedrijven dat verplaatsing naar een andere plaats nodig is, bijvoorbeeld Dokkum. Dit is zowel voor de bedrijven, die sterk gelieerd zijn aan Damwâld en de directe omgeving daarvan, als voor de gemeente Dantumadiel zeer onwenselijk.

Conclusie

Deze aanvraag heeft betrekking op twee lokaal gebonden bedrijven die een belangrijk deel van het klantenbestand zullen verliezen door verplaatsing van naar een andere kern. Daarbij komt dat ook de gemeente Dantumadiel behoefte heeft aan het behoud van bedrijven in haar belangrijkste kern. In Damwâld is geen aanbod van bedrijfslocaties van de voor de bedrijven noodzakelijke omvang en in algemene zin een zeer beperkt aanbod. Binnen de kern zijn ook geen locaties voorhanden die geschikt zijn voor herontwikkeling of inbreiding. Het voorgaande plus het belang van bedrijvigheid voor de leefbaarheid van het dorp, rechtvaardigt een uitbreiding van de bedrijvigheid in het landelijk gebied.

De beide bedrijven hebben de handen ineen geslagen om gezamenlijk een nieuwe bedrijfslocatie te realiseren. Deze ligt aansluitend op bestaande bedrijven, binnen de ruimtelijke structuur van de kern en aan een belangrijke toegangsweg. Hiermee wordt volledig voldaan aan het uitgangspunt van duurzame verstedelijking.

3. BELEIDSKADER

3. 1. Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is op 13 maart 2012 in werking getreden. Het Rijk laat de ruimtelijke ordening meer over aan gemeenten en provincies en kiest voor een selectieve inzet van rijksbeleid op 14 nationale belangen. Voor deze belangen is het Rijk verantwoordelijk voor de resultaten. Buiten deze 14 belangen hebben decentrale overheden beleidsvrijheid.

Duurzame verstedelijking

Een algemeen belang in de SVIR is het proces van duurzame verstedelijking. In het Bro (artikel 3.1.6) is geregeld dat bij ruimtelijke projecten voorzien moet worden in duurzame verstedelijking. In geval van nieuwe stedelijke ontwikkelingen moet een beschrijving worden gegeven van de behoefte aan die ontwikkeling en wanneer deze plaatsvindt buiten het bestaand stedelijk gebied, moet er tevens gemotiveerd worden waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.

In paragraaf 2.4 wordt ingegaan op de behoeftevraag. Dit project stelt twee nieuwe bedrijfskavels voor. Deze kavels wordt ontwikkeld voor twee concrete, lokale bedrijven die ook de gebruikers van de kavels worden. Er is geen vergelijkbaar aanbod beschikbaar in Damwâld. Zodoende is er behoefte voor de bedrijfskavels van deze omvang. Er is sprake van een uitbreiding in landelijk gebied. Zoals gezegd kan in Damwâld niet worden voorzien in de behoefte. Wordt de regio breder getrokken, dan zijn er wel mogelijkheden in Dokkum. Echter, uitplaatsing van deze bedrijven heeft een nadelig effect op de bedrijfsvoering van de bedrijven en op de leefbaarheid en vitaliteit van het dorp.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) stelt niet alleen regels omtrent de 14 aangewezen nationale belangen zoals genoemd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, maar stelt ook regels die in bestemmingsplannen moeten worden opgenomen. Er worden geen rijksbelangen geraakt.

3. 2. Provinciaal beleid

Streekplan Fryslân 2007

Het Streekplan Fryslân 2007 is op 13 december 2006 door Provinciale Staten vastgesteld. In het Streekplan wordt het provinciaal omgevingsbeleid verwoord. Met betrekking tot dit bestemmingsplan worden enkele beleidsuitgangspunten genoemd.

Het streekplan biedt ruimte voor het ontwikkelen van bedrijvigheid. Het vestigingsbeleid van de provincie richt zich op het sturen van vestigingsmogelijkheden naar typen kernen. Voor kleinere kernen gaat het om bedrijven die qua aard en omvang passen bij de betreffende kern. In dit geval gaat het om relatief grote bedrijfskavels voor een kleine kern. Echter, Damwâld is als 'compleet dorp' ook relatief groot als kleine kern. Deze passen qua schaal goed in de ruimtelijke structuur van de omgeving en bij de bestaande functies. Functioneel gaat het om lokale bedrijven die goed aansluiten bij de bestaande bedrijven in Damwâld.

Bij de ruimtelijke inpassing van werkfuncties dient aandacht te worden besteed aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit. Dit kan door efficiënt ruimtegebruik, bijvoorbeeld door de mogelijkheden van herstructurering te onderzoeken. Ook zijn een goede beeldkwaliteit en een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van belang. De inrichting van het terrein is ontworpen met respect voor de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische kenmerken van de omgeving. Op deze aspecten is in paragraaf 2.5 ingegaan.

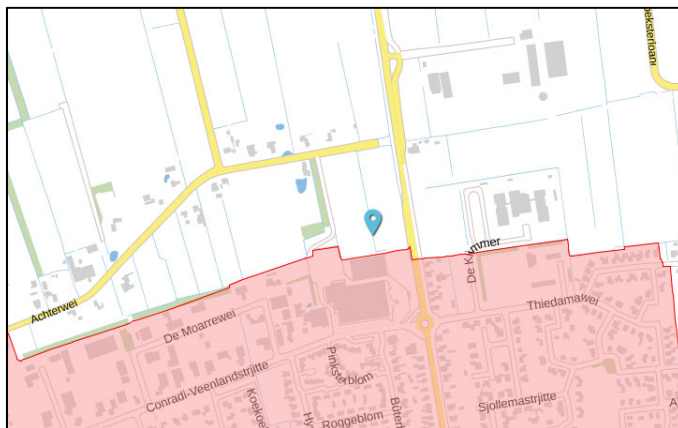
In de Verordening Romte Fryslân zijn de beleidsuitgangspunten van de provincie vertaald naar regels voor ruimtelijke projecten.

Verordening Romte Fryslân 2014

Op 18 juni 2014 is de Verordening Romte Fryslân 2014 vastgesteld. In de verordening zijn regels opgenomen die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen.

Bundeling

In artikel 1 van de verordening worden regels gegeven gericht op het bundelen van stedelijke functies in stedelijk gebied. Is dit niet mogelijk, kan aansluitend op bestaand stedelijk gebied een uitbreidingslocatie worden toegestaan. De begrenzing van het bestaand stedelijk gebied is weergegeven in figuur 10. Hieruit blijkt dat de locatie aansluitend op het stedelijk gebied ligt.

Figuur 10. Begrenzing bestaand stedelijk gebied

Een uitbreidingslocatie op deze locatie is dus in overeenstemming met het artikel. Wel moet dan rekening worden gehouden met artikel 2 van de verordening, dat ingaat op het aspect 'ruimtelijke kwaliteit'.

Ruimtelijke kwaliteit

Hoofdstuk 2 van de verordening houdt regels ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit. Hierin is opgenomen dat in een ruimtelijke plan voor het landelijk gebied een ruimtelijke kwaliteitsparagraaf opgenomen moet worden, waarin voor zover nodig wordt aangegeven op welke wijze het plan rekening houdt met de draagkracht van het landschap voor de opvang en inpassing van nieuwe functies, op grond van een analyse van de samenhang van de ondergrond, netwerken en nederzettingenpatronen en hoe het plan invulling geeft aan de blijvende herkenbaarheid van de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten, zijnde de structuren van provinciaal belang zoals die, met inbegrip van een richtinggevend advies, per deelgebied of gebiedsoverschrijdend zijn omschreven in de structuur-

visie Grutsk op 'e Romte. De ruimtelijke kwaliteitsparagraaf is verwoord in paragraaf 2.3. Het plan voldoet hiermee aan de voorwaarden uit hoofdstuk 2 van de verordening.

Programmering bedrijventerreinen

Op grond van artikel 4.1.1.1 geldt voor de uitbreiding van een bedrijfsterrein dat dit wat betreft oppervlakte en bedrijfstypen in overeenstemming moet zijn met een bedrijventerreinenplan, dat de schriftelijke instemming van Gedeputeerde Staten heeft. Voor een uitbreiding voor één of enkele bedrijven kan hiervan op basis van artikel 4.1.1.2 worden afgeweken, mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a) er sprake is van een direct en concrete behoefte naar bedrijven die passen bij de kern;
- b) er is aangetoond dat deze behoefte niet inpasbaar is op een bestaande bedrijventerrein in de regio;
- c) het totale ruimtebeslag van deze bedrijven staat in een redelijke verhouding tot de schaal van de kern;
- d) er is gewaarborgd dat de bedrijven goed worden ingepast wat betreft milieu, ontsluiting en landschap.

In paragraaf 2.4 is reeds ingegaan op de behoeftevraag, waarmee is aangetoond dat wordt voldaan aan de voorwaarden onder a. en b. In paragraaf 2.3 is ingegaan op de inpasbaarheid van de bedrijven bij Damwâld in het omliggende landschap. Wat betreft de omvang van de bedrijven wordt onder het volgende kopje 'werkfuncties en voorzieningen per type kern' nog een aanvulling gegeven. Tot slot gaat hoofdstuk 4 uitgebreid in op de inpasbaarheid wat betreft milieu en ontsluiting. Er wordt ook voldaan aan de voorwaarden onder c. en d.

Er is in Noordoost Fryslân een convenant opgesteld waarin de bedrijventerreinen zijn beschreven waar nog kan worden uitgebreid en waar (dus) bedrijfsruimte op voorraad kan worden inbestemd. Damwâld hoort daar niet bij. Het convenant is ook de basis voor de afspraken met de provincie. Voor overige terreinen wordt is opgenomen: "Hiervoor worden maatwerkoplossingen voorgesteld, waarbij kavels niet op voorraad worden aangelegd. Indicaties zijn Kollumerzwaag en Damwâld." Mede in het kader van de bereikbaarheid (na aanleg Centrale As) wordt overwogen of uitruil mogelijk is tussen Damwâld en Feanwâlden waar De Zwette ligt, dat wél als uitbreidingslocatie is opgenomen. Hierover zijn nog geen besluiten genomen. Bij het maken van nieuwe afspraken over het aanbod van bedrijventerreinen in de regio wordt deze locatie meegenomen.

Werkfuncties en voorzieningen per type kern

In een overige kern, zoals Damwâld, mag niet voorzien in bedrijven uit milieucategorie 3.1 of hoger en/of met een kavelomvang groter dan 2.500 m². Voor een incidenteel bedrijf kan hiervan worden afgeweken, mits is onderbouwd dat de aard en schaal van de functie aansluiten bij de aard en schaal van de kern.

Damwâld is voor een overige of kleine kern relatief grootschalig. Er is een vrij groot bedrijventerrein aanwezig, waarop op een groot deel bedrijven tot milieucategorie 3 mogelijk zijn. Gelet op de aard en schaal van de kern is het realiseren van twee bedrijfskavels met een omvang van ongeveer 3.500 m² en voor bedrijven uit milieucategorie 2 en 3.1 zodoende goed inpasbaar. Hierdoor ontstaat er geen strijdigheid met de Verordening.

In het provinciaal beleid wordt ten aanzien van de bedoelde regeling een maatwerkbenadering gehanteerd. Gemeenten kunnen gemotiveerd afwijken van de beperkingen, mits zij aantonen dat de aard en schaal van de functie in het concrete geval aansluiten bij de kern. Dit is, zoals al eerder onderbouwd, het geval.

Conclusie

Dit project is in overeenstemming met de Verordening Romte Fryslân 2014.

3. 3. Gemeentelijk beleid

Toekomstvisie 2018

In de toekomstvisie beschrijft het gemeentebestuur waar het zich de komende jaren voor inzet. De hierin beschreven grote lijnen zijn bedoeld als uitgangspunt voor de komende tien jaar. Uit deze grote lijnen zijn vervolgens programma's samengesteld en zijn vastgesteld voor de komende vier jaar. Ze hebben concrete, meetbare doelstellingen.

Eén van de programma's is bedrijvigheid. Dit is genoemd is één van de motoren van de Dantumadielse samenleving. De gemeente staat voor het waarborgen en bevorderen van de bedrijvigheid in die sectoren die dragend zijn voor de Dantumadielse economie. Het oplossen van een tekort aan vestigings- c.q. doorstroommogelijkheden voor lokaal gebonden bedrijven draagt bij aan de ambities van de gemeente.

In het raadsprogramma 'Wenjen en omjouwing' vormt het realiseren van ruimtelijke kwaliteit in de leefomgeving ten bate van een aantrekkelijke woongemeente een belangrijke doelstelling. De voorgestelde omvang van de bedrijfsgebouwen en hun situering bieden op de beoogde planlocatie goede mogelijkheden om een belangrijke bijdrage te leveren aan de in het programma genoemde doelstelling. Met name voor de beeldkwaliteit van de entree van het dorp via de Haadwei levert het project een bijdrage. Dit sluit ook aan bij het doel van de reconstructie van de weg Haadwei (KIK-project, Kansen In Kernen), waar veel waarde wordt gehecht aan de beeldkwaliteit van deze weg. Vanaf deze weg gezien gaat het buitengebied nu abrupt en zonder aandacht voor beeldkwaliteit over in het bedrijventerrein van De Moarren. Door de ontwikkeling van de nieuwe bedrijfslocaties, met speciale aandacht voor de inrichting van de buitenruimte rond de bedrijfsgebouwen, wordt dit beeld verzacht en in kwaliteit verbeterd.

Het project sluit aan op de ambities van de gemeente zoals neergelegd in de toekomstvisie.

Welstandsnota Dantumadiel (herziening 2016)

Het welstandsbeleid van de gemeente Dantumadiel is vastgelegd in de Welstandsnota. Het plangebied is gelegen in het welstandsgebied 'Buitengebied'. Het beleid is gericht op het beheer van de bestaande situatie. De nadruk ligt op het behoud en eventueel versterken van de ruimtelijke kwaliteit. Het buitengebied is niet het juiste toetsingkader voor de bedrijfslocatie, aangezien deze bij de kom wordt betrokken.

Het aansluitende bedrijvengebied is welstandsvrij. Wel ligt het projectgebied aansluitend op een prominente en/of zichtlocatie (het detailhandelscluster). Deze gebieden kenmerken zich door een bijzondere uitstraling waarbij de uitgesproken vormgeving en de situering van de bebouwing bepalend zijn. Het beleid is gericht op het behoud en versterking van de aanwezige ruimtelijke karakteristiek. Verbouw of uitbouw van gebouwen in deze gebieden dient met respect voor het bestaande plaats te vinden. Nieuwbouw versterkt de identiteit en speelt goed in op de publieke ruimte.

Om de gewenste beeldkwaliteit te waarborgen zijn specifieke beeldkwaliteitscriteria opgesteld voor de locatie. De ruimtelijke onderbouwing vormt samen met deze beeldkwaliteitscriteria de basis voor welstandstoetsing. Welstandscommissie Hûs en Hiem heeft beoordeeld dat de het bouwplan voldoet aan de redelijke eisen van de welstand.

4. MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

4. 1. Omgevingstoets

Voor het project is het van belang dat er tijdens de uitvoering en in de nieuwe situatie sprake is van een goede omgevingssituatie. Deze omgevingstoets gaat in op milieuaspecten (bodem, water, milieuzonering en externe veiligheid) en om andere sectorale regelgeving (ten aanzien van cultuurhistorie en archeologie, ecologie, verkeer en duurzaamheid).

In het kader van de ruimtelijke procedure is het van belang om inzicht te geven in de wijze waarop met de verschillende aspecten is en wordt omgegaan. Daarop gaat dit hoofdstuk in.

4. 2. Mer-beoordeling

Voor besluiten en plannen die ontwikkelingen bevatten die (mogelijk) belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben geldt de verplichting om de procedure voor de milieueffectrapportage te doorlopen of te beoordelen of het doorlopen van een dergelijke procedure noodzakelijk is. Op die manier krijgt milieu een volwaardige rol in de afweging van belangen. De categorieën van activiteiten waarbij deze verplichting aan de orde is, zijn vastgelegd in het Besluit m.e.r.

In bijlage C en D van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmer-plichtig (bijlage C en D), projectmer-plichtig (bijlage C) of mer-beoordelingsplichtig (bijlage D) zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen.

Dit project raakt de volgende activiteit uit bijlage D van het Besluit m.e.r.:

Nr.	Activiteit	Drempelwaarde
D 11.2	De aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject, met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen.	Een terreinoppervlakte van 100 hectare of meer of een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m ² .

Het projectgebied heeft een oppervlakte van ongeveer 0,8 hectare. De gebouwen krijgen een oppervlakte van ongeveer 900 m² per stuk. Deze worden gedeeltelijk voorzien van een tweede bouwlaag. Wanneer wordt uitgegaan van een volledige tweede bouwlaag in beide gebouwen is het bedrijfsvloeroppervlak ongeveer 3.600 m². Het project blijft dus ruim onder de drempelwaarden voor een mer-beoordeling. Het project is dus niet rechtstreeks planmer-, projectmer of mer-beoordelingsplichtig.

In het Besluit m.e.r. is geregeld dat ook voor projecten die zijn opgenomen in bijlage D, maar beneden de drempelwaarden vallen, een besluit moet worden genomen of een MER nodig is. In dat kader wordt afgewogen of het plan – ondanks dat het ruim onder de drempelwaarde blijft – mogelijk toch belangrijke negatieve milieueffecten heeft. Daarbij moet het bevoegd gezag rekening houden met de omstandigheden zoals aangegeven in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling, te weten:

- de plaats van het project;
- de kenmerken van het project;
- de kenmerken van de potentiële milieueffecten (in samenhang met de eerste twee criteria).

In dit kader is een separate aanmeldnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling opgesteld. Voorafgaand aan de besluitvorming over de omgevingsvergunning vindt hierover separaat besluitvorming plaats. Samenvattend wordt geconcludeerd dat de beoogde ontwikkelingen geen belangrijke nadelige milieueffecten kunnen veroorzaken die een volwaardige m.e.r.-procedure noodzakelijk maken.

4. 3. Ecologie

Beoordelingskader

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met de natuurwaarden van de omgeving en met beschermde plant- en diersoorten. Bij de bescherming van gebieden gaat het om op Europees niveau aangewezen Natura 2000-gebieden. Verder worden in de provinciale verordening gebieden beschermd die van belang zijn voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), nu Natuurnetwerk Nederland (NNN). De bescherming van gebieden en de bescherming van soorten en hun verblijfplaatsen is geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb).

Gebiedsbescherming

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op grote afstanden. Het gaat om de Groote Wielen (9 kilometer), het Lauwersmeer (11 kilometer) en de Waddenzee (12 kilometer). De Natura 2000-gebieden liggen op zodanig grote afstand dat het plan geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van deze gebieden heeft.

Impact stikstofdepositie

In Nederland staan veel Natura 2000-gebieden onder druk door een overbelasting van stikstofdepositie. Ook kleinschalige initiatieven kunnen leiden tot een toename van de stikstofdepositie en moeten om die reden daarop worden beoordeeld. Voor projecten waarvan op voorhand (en goed gemotiveerd) kan worden onderbouwd dat deze - vanwege bijvoorbeeld de grote afstand tot Natura 2000-gebieden - geen negatieve gevolgen kunnen hebben voor de relevante Natura 2000-gebieden, kan een passende beoordeling van de stikstofdepositie achterwege blijven. Hiermee geeft het ministerie ruimte voor een kwalitatieve onderbouwing voor kleine projecten, waarvan op voorhand met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid geen (significant) negatief effect is op de stikstofdepositie op natura 2000-gebieden.

Bij kleine stedelijke ontwikkelingsprojecten, zoals de onderhavige ontwikkeling, geldt dat er in de gebruiksfase alleen vanuit verkeer enige stikstofemissie te verwachten, aangezien er vanaf nu gasloos gebouwd moet worden. Effecten van stikstof vanwege wegverkeer hebben een beperkt bereik. Dergelijke bronnen zijn namelijk dicht bij de grond geplaatst, waardoor de stikstof snel neerslaat. Onder de PAS werd een effectafstand voor hoofdwegen of hoofdvaarwegen van respectievelijk 3 of 5 kilometer ten opzichte van het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige habitat gerekend. Bovendien betreft het verplaatsingen van bestaande lokale bedrijven, waarmee per saldo geen relevante toename van verkeer wordt verwacht. Daarnaast kan als gevolg van de tijdelijke werkzaamheden in de aanlegfase enige stikstofemissie ontstaan. Vanwege de aard van de emissie hiervan (beperkt in hoeveelheid en laag bij de grond) en op basis van honderden uitgevoerde AERIUS-berekeningen wordt ingeschat dat een toename van de stikstofdepositie niet zal optreden op een afstand meer dan 5 kilometer. Er hoeft in die gevallen geen vergunning op grond van de Wnb aangevraagd te worden.

De dichtstbijzijnde habitats binnen Natura 2000-gebieden waar de kritische depositie-waarde reeds wordt overschreden liggen in de Groote Wielen en in de Waddenzee, nabij Paesens. De afstand tot het project is minimaal circa 10 kilometer. Gelet op deze afstand kan geconcludeerd worden dat het plan niet zal leiden tot een toename van de stikstofdepositie in de kritische gebieden en dat het daarom op voorhand duidelijk is dat deze in redelijkheid, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied niet kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. Daarop hoeft voor dit project geen vergunning op grond van de Wnb te worden aangevraagd. De uitvoerbaarheid binnen de kaders van de wet is daarmee op dit punt in voldoende mate aangetoond.

Nederlands Natuurnetwerk (NNN)

Een plan mag geen activiteiten en ontwikkelingen mogelijk maken, die leiden tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van de EHS. Het plangebied maakt geen deel uit van het NNN. NNN-gebieden liggen op ruime afstand. Het projectgebied is overigens ook niet aangewezen als natuur buiten het NNN, zoals een weidevogelleefgebied.

Soortenbescherming

Voor de uitvoering van het project zijn diverse ingrepen nodig in beplantingen en watergangen. Deze activiteit zou kunnen samen gaan met effecten op beschermde planten- en diersoorten. Op grond hiervan is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten. De rapportage is opgenomen in bijlage 1.

In verband met de aanwezigheid van algemene broedvogels is het van belang om werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten. Het voorkomen van vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen kan worden uitgesloten. Er zijn daarnaast mogelijk algemene nationaal beschermde zoogdieren en amfibieën aanwezig. Voor deze algemene soorten bestaat een algemene vrijstelling in provincie Friesland.

Het onderzoek concludeert op basis van de eerste inrichtingstekeningen dat de aanwezigheid van vleermuizen (foerageergebied, vliegroutes) niet kan worden uitgesloten, effecten op deze soort(groep)en kunnen dan ook niet worden uitgesloten. De landschappelijke inpassing van de inrichting is daarom zo vormgegeven dat de vliegroutes van de vleermuizen zoveel mogelijk intact blijft, door de lijnen in het landschap (gevormd door de elzensingels) in het projectgebied vrij te houden van bebouwing en te begeleiden met bomen. Dit is weergegeven in de inrichtingstekening in bijlage 3.

Van belang is dat het singellandschap voldoende dichtheid houdt om alternatieven te kunnen bieden voor vliegroutes. Dit is, gezien het voorkomen van vleermuizen in deze regio, decennialang altijd het geval geweest. Het vervallen van een singel, zeker in de dorpsrand op deze singelrijke locatie, is daarom niet nadelig voor het vleermuizenbiotoop van het elzensingellandschap van de Noordelijke Wouden. Ook het afnemen van het fourageerareaal voor de vleermuis, met twee percelen grasland, is, gezien het naastliggende grote areaal van hetzelfde landschapstype, geen bedreiging voor de in stand houden van de vleermuispopulaties.

Conclusie

De conclusie luidt dat het project op geen enkele wijze nadelig is voor beschermde soorten of gebied en dus uitvoerbaar is binnen de kaders van de Wet natuurbescherming en het beleid ten aanzien van het NNN.

4. 4. Milieuzonering (hinderaspecten)

Beoordelingskader

Tussen bedrijfsactiviteiten en hindergevoelige functies (waaronder wonen) is een goede afstemming nodig. Het doel daarbij is het voorkomen van onacceptabele hinder ter plaatse van woningen, maar ook om te zorgen dat bedrijven niet worden beperkt in de bedrijfsvoering en ontwikkelingsmogelijkheden. Bij de afstemming wordt gebruik gemaakt van de richtafstanden uit de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering'. Een richtafstand wordt beschouwd als de afstand waarbij onaanvaardbare milieuhinder redelijkerwijs is uitgesloten. Deze afstand wordt gemeten tussen de bestemmingen van bedrijven en de gevels van geluidsgevoelige objecten. Bedrijfsactiviteiten zijn daarvoor ingedeeld in een aantal milieucategorieën.

Waardering omgeving

Voor het beoordelen van de mate van hinder die aanvaardbaar is ter plaatse van hindergevoelige functies wordt onderscheid gemaakt tussen een 'rustige woonomgeving' en een 'gemengd gebied'. Voor woningen in een rustige woonomgeving geldt een strengere beoordeling en daarom grotere richtafstanden. Het projectgebied sluit aan op een bedrijfslocatie. De dichtstbijzijnde woningen liggen aan de overzijde van de Haadwei. Deze woningen liggen aan een doorgaande weg, tussen het detailhandelscluster en een maatschappelijke (woon-/zorglocatie). Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat de woningen in een gemengd gebied zijn gelegen.

Milieubelasting project

Dit project stelt twee concrete bedrijven voor, namelijk:

- De handel in en reparatie van auto's (SBI 451/454), milieucategorie 2;
- Technisch installatiebedrijf (aannemersbedrijven, SBI 432), bij een bedrijfsoppervlak groter dan 1.000 m² milieucategorie 3.1.

Bij een bedrijf uit milieucategorie 2 hoort een richtafstand van 10 meter tot woningen in een gemengd gebied. Bij een bedrijf uit milieucategorie 3.1 is dit 30 meter. De dichtstbijzijnde woning staat op 40 meter vanaf het projectgebied. Er wordt derhalve voldaan aan de richtafstanden. Op basis hiervan mag geconcludeerd worden dat de bedrijven geen onaanvaardbare overlast ter plaatse van woningen veroorzaken.

Conclusie

De voorgestelde bedrijfsactiviteiten zijn milieutechnisch inpasbaar op de locatie. Het project veroorzaakt geen onaanvaardbare milieuhinder.

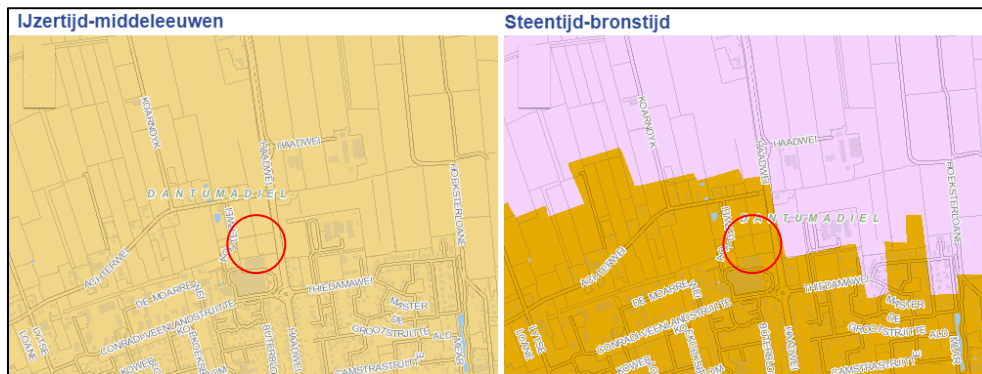
4. 5. Archeologie

Beoordelingskader

De regels ten aanzien van de omgang met archeologische waarden zijn opgenomen in de Erfgoedwet. De kern van de wet is dat wanneer de bodem wordt verstoord, archeologische resten intact moeten blijven. Als dit niet mogelijk is, is opgraving een optie. Om inzicht te krijgen in de kans op het aantreffen van archeologische resten in bepaalde gebieden zijn op basis van historisch onderzoek archeologische verwachtingskaarten opgesteld. In de wet zijn archeologische resten beschermd. Wanneer de bodem wordt verstoord moeten archeologische resten intact blijven. Als dit niet mogelijk is, is opgraving een optie. Om inzicht te krijgen in de kans op het aantreffen van archeologische resten in bepaalde gebieden zijn op basis van historisch onderzoek archeologische verwachtingskaarten opgesteld.

Archeologiebeleid

De gemeente Dantumadiel maakt gebruik van de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) van de provincie. Een fragment van deze kaarten is weergegeven in figuur 11.

Figuur 11. Fragment kaarten FAMKE

Uit de kaarten blijkt dat er voor de periode ijzertijd-middeleeuwen een kleine kans is op het aantreffen van archeologische resten. Bij ingrepen groter dan 5.000 m² is archeologisch onderzoek nodig. Oudere bewoningssporen zijn ook niet uit te sluiten. Er is een kans op een zandrug onder de het veen- of kleidek, waarin mogelijk archeologische resten aanwezig zijn. De provincie beveelt daarom aan om bij ingrepen van meer dan 500 m² een karterend (boor)onderzoek uit te voeren. In navolging hierop is een archeologisch onderzoek uitgevoerd. De bijbehorende rapportage is opgenomen in bijlage 2.

Onderzoeksconclusie

De bodem is overal in het plangebied zodanig sterk verstoord dat hier nauwelijks nog kans bestaat op behoudenswaardige archeologische sporen. In verband met de ingrijpende mate van bodemverstoring en het volledig ontbreken van archeologische indicatoren geven de resultaten van het onderzoek geen aanleiding tot het adviseren van nader archeologisch onderzoek. Geadviseerd wordt het terrein vrij te geven. Op basis van het onderzoek bestaan er geen belemmeringen voor de voorgenomen ontwikkelingen.

4. 6. Cultuurhistorie

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is bepaald dat in een ruimtelijk plan een beschrijving opgenomen moet worden van de manier waarop met de aanwezige cultuurhistorische waarden rekening is gehouden.

Het plangebied heeft op zichzelf geen bijzondere cultuurhistorische waarde. De structuren en kenmerken van het Nationaal Landschap Noardlike Fryske Wâlden zijn ter plaatse wel in het bijzonder herkenbaar en behoudenswaardig. In het ontwerp voor het nieuwe erf is hiermee in het bijzonder rekening gehouden. Paragraaf 2.3 gaat hierop in. Het plan doet geen afbreuk aan de bestaande structuren en wordt op een verantwoorde manier ingepast in de omgeving. Het is niet noodzakelijk om regels op te nemen ter bescherming van cultuurhistorische waarden.

4. 7. Verkeer

Beoordelingskader

Vanuit het beginsel van goede ruimtelijke ordening moet beoordeeld worden of een project leidt tot een aanvaardbare verkeerssituatie. Onderzocht moet worden of er sprake is van een zodanige toename van de verkeersintensiteit en/of wijziging van de verkeerssamenstelling op bestaande verkeer- en vervoervoorzieningen, dat zonder extra maatregelen of voorzieningen problemen kunnen optreden met betrekking tot de doorstroming, de verkeersveiligheid of de milieusituatie.

Verkeersafwikkeling

De verkeersafwikkeling vindt plaats op de Haadwei, via een nieuw aan te leggen uitrit. Voor installatiebedrijf en autobedrijven zijn geen kentallen bepaald in CROW publicatie 317. Er wordt daarom uitgegaan van een gemiddeld parkeerkental voor bedrijfsverzamelgebouwen. Uitgaande van een worst-case situatie, namelijk een volledige invulling van beide bouwlagen (totaal 3.600 m² bvo), gaat het om ongeveer 250 verkeersbewegingen.

De Haadwei is onlangs afgewaardeerd door de aanleg van de Centrale As (N356). Dit heeft geleid tot een afname van verkeer op deze voormalig hoofdontsluiting van Damwâld. Wel betreft het nog steeds een belangrijke ontsluitingsweg met een relatief hoge capaciteit voor verkeersafwikkeling. De Haadwei heeft ruim voldoende capaciteit voor de verkeersafwikkeling van de twee bedrijven.

Verkeersveiligheid

Met het afwaarderen van de Haadwei is vanaf de fietsoversteek ter hoogte van de Achterwei tot het begin van de bebouwde kom van Damwâld teruggebracht van 80 naar 60 km/uur. Het is hiermee niet langer een gebiedsontsluitingsweg, maar een erftoegangsweg. Op dergelijke wegen kunnen in principe zonder extra voorzieningen erven worden ontsloten.

Vanuit het oogpunt zichtbaarheid worden aan de zuidzijde bomen langs de bedrijven gekapt, waarmee er vrij zicht op de weg richting het zuiden ontstaat. De uitrit wordt zo ontworpen dat er ook richting het noorden voldoende zicht is op de weg, alvorens met oprijdt. Vier meter voor men de rijbaan op rijdt heeft met een goed overzicht van de Haadwei richting het noorden. Dit is gevisualiseerd in figuur 12. Het ontwerp van de inrit is afgestemd op de vormgeving van openbare inritten (woonwijken op hoofdwegen), zodat deze direct als ondergeschikte aansluiting herkenbaar is. Het ontwerp van de inrit is weer gegeven op de inrichtingstekening in bijlage 3.

Figuur 12. Punt van overzicht Haadwei richting Noorden

Parkeren

Uitgaande van bedrijfsverzamelgebouwen, waarbij een kental is genoemd van minimaal 1,7 parkeerplaatsen per 100 m² bvo, moet er op het terrein ruimte zijn voor minimaal 61 parkeerplaatsen. Op het terrein is voldoende ruimte om te voorzien in deze parkeerbehoefte. In de praktijk wordt verwacht dat de parkeervraag veel lager ligt.

Conclusie

Geconcludeerd wordt dat er in de nieuwe situatie sprake is van een adequate verkeersafwikkeling en parkeersituatie. Vanuit de verkeersveiligheid bestaan zodoende geen belemmeringen voor het project.

4. 8. Bodemkwaliteit

Bij het aspect 'bodem' staat de vraag centraal of de bodemkwaliteit toereikend is voor het nieuwe gebruik. De bodem kan door eerdere (bedrijfs)activiteiten verontreinigd zijn. Voor de ruimtelijke procedure is het van het belang dat verdachte locaties worden gesignaleerd.

Het projectgebied betreft een kavel grasland in het landelijk gebied. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat op deze locatie geen bebouwing aanwezig is geweest. Het gebruik is altijd agrarisch geweest. Er is zodoende geen sprake van een verdachte locatie. In het kader van de voorgenomen bouwactiviteiten is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. De bijbehorende rapportage is separaat bij de aanvraag ingediend.

Hieruit is geconcludeerd dat de onderzoekslocatie niet geheel vrij is van verontreinigingen. De gemeten gehalten geven echter geen aanleiding tot aanvullend onderzoek en vormen geen milieuhygiënische beperkingen voor de voorgenomen bestemming van het perceel (bedrijfsterrein). Hiermee is gewaarborgd dat er geen risico's voor de volksgezondheid ontstaan.

4. 9. Waterparagraaf

Deze 'waterparagraaf' gaat in op de watertoets. Hierin wordt beoordeeld wat de effecten van het bestemmingsplan op de waterhuishouding zijn en of er waterschapsbelangen spelen. De belangrijkste thema's zijn waterveiligheid, de afvoer van schoon hemelwater en afvalwater en de waterkwaliteit. De watertoets is een procesvereiste in het kader van de ruimtelijke procedure.

Het plangebied ligt in het beheersgebied van Wetterskip Fryslân. Het plan is via de digitale watertoets kenbaar gemaakt bij het waterschap (kenmerk: 20180626-2-18186). Vanwege het dempen van water is de normale watertoetsprocedure van toepassing. Het waterschap stelt hiervoor een wateradvies op.

In de Leidraad Watertoets staan de uitgangspunten waarmee bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen rekening moet worden gehouden. De beschrijving van de wateraspecten sluit zoveel mogelijk aan bij de indeling van het Waterbeheerplan en de Leidraad Watertoets in de thema's Veilig, Voldoende en Schoon.

Veilig

Naast de verdedigingswerken moet worden ingezet op aanpassingen in de ruimtelijke ordening en calamiteitenbeheersing. Er is in dit verband sprake van meerlaagse veiligheid, dit staat voor Veiligheid in drie lagen. In het kader van ruimtelijke ordening is vooral laag 2 van belang. Het gaat er dan om dat de ruimte op een duurzame manier wordt ingericht. Bijvoorbeeld door geen gevoelige functies te realiseren op plekken die kunnen overstromen. In dit plan worden geen gevoelige functies zoals bedoeld door het waterschap voorgesteld. Bovendien ligt het maaiveld in het plangebied boven het maatgevend waterpeil. Het doorbreken van de regionale waterkering heeft geen overstrooming van het plangebied tot gevolg.

Voldoende

Klimaatadaptie

In het kader van klimaatadaptie adviseert het waterschap om bij de inrichting van het plangebied te anticiperen op hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en mogelijk overstrooming door bijvoorbeeld het percentage verhard oppervlak te verminderen en het plangebied groener in te richten. Met dit aspect is rekening gehouden door zuinig om te gaan met verhardingen en zoveel mogelijk waterdoorlatende verhardingen toe te passen.

Hoofdwatgang

Ten westen van het projectgebied ligt een hoofdwatgang, die een belangrijke functie heeft voor de afwatering van het gebied. Het project heeft geen invloed op deze watgang.

Compensatie

Het waterschap hanteert als uitgangspunt dat de toename verhard oppervlak voor een deel wordt gecompenseerd in de vorm van nieuw oppervlaktewater of waterberging. Het dempen van water en/of watergangen moet volledig gecompenseerd worden. Deze compensatie is bedoeld om wateroverlast door het versneld afvoeren van hemelwater vanaf de verhardingen te voorkomen. Compensatie is nodig bij een toename aan verharding van meer dan 1.500 m² in het landelijk gebied.

Op basis van het erfinrichtingsplan is de toename aan verharding als gevolg van dit plan circa 6.000 m² en circa 1.100 m² aan halfverharding. Verharding moet voor 10% worden gecompenseerd, halfverharding voor 7,5%. Ook wordt er een watergang over een lengte van ongeveer 60 meter gedempt. Buro Smits heeft de hiervoor benodigde watercompensatie exact berekend op 735 m².

Rondom het terrein wordt extra water gegraven. Het gaat om het verbreden van watergangen, het graven van een nieuwe watergang en het aanleggen van een waterpartij langs de Haadwei. Hiermee wordt ongeveer 520 m² aan watercompensatie gerealiseerd. De overige compensatie wordt gerealiseerd door met infiltratiekratten (Wavin-units).

De verhardingstoename en compensatieoplossingen zijn uitgewerkt op de tekening in bijlage 3. Wetterskip Fryslân heeft per mail laten weten in te kunnen stemmen met de voorgestelde compensatie.

Peilbeheer

Er dient rekening gehouden te worden met voldoende drooglegging. Dit is de afstand tussen het waterpeil en de aanleghoogte van de bebouwing.

Grondwateronttrekking

Voor het (tijdelijk) onttrekken van grondwater is een vergunning of melding nodig. Ook op het lozen van onttrokken grondwater is de meldingsplicht van toepassing.

Schoon

Afvalwater en regenwatersysteem

Het uitgangspunt is om regenwater en rioolwater zoveel mogelijk gescheiden af te voeren. Het uitgangspunt is dat het perceel wordt aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel. Afstromend hemelwater vanaf de verhardingen kunnen infiltreren of worden afgevoerd op de watergangen in het projectgebied. In het project is rekening gehouden met twee duikers die belangrijk zijn voor de waterafvoer vanuit het dorp. In het planontwerp is de waterafvoer vanuit het dorp naar de hoofdwatgang gewaarborgd. Dit is aangegeven op de tekening in bijlage 3.

Waterkwaliteit

De bouwwijze en onderhoudstechniek moeten emissievrij zijn om verontreiniging van het water te voorkomen. In dit geval zal gebruik worden gemaakt van milieuvriendelijke (bouw)materialen. Voor de doorstroming van de watergang waarin een dam wordt aangebracht, wordt hierin een duiker geplaatst.

Vervolg

Waterwet

Voor alle ingrepen in de waterhuishouding moet tijdig een vergunning worden aangevraagd of een melding worden gedaan in het kader van de Waterwet.

Procedure

Als met de adviezen uit het wateradvies rekening wordt gehouden bij de uitvoering van de plannen en bij het gebruik van het plangebied heeft Wetterskip Fryslân geen bezwaren. Het wateradvies wordt gecommuniceerd met de aanvrager en als uitgangspunt gehanteerd bij de uitvoering van het project.

4. 10. Externe veiligheid

Beoordelingskader

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's voor de omgeving bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen als vuurwerk, LPG en munitie over weg, water en spoor en door buisleidingen.

Het externe veiligheidsbeleid is verankerd in diverse wet- en regelgeving. Voor voornoemd bestemmingsplan zijn het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), de Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (cRNVGS) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) relevant. In voornoemde Besluiten en de circulaire is een verantwoordingsplicht bij een toename van het groepsrisico opgenomen.

Het plaatsgebonden risico (PR) is de berekende kans per jaar, dat een persoon overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat hij op die plaats permanent en onbeschermd verblijft. Het groepsrisico is de kans dat een groep mensen overlijdt door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico (GR) moet worden gezien als een maat voor maatschappelijke ontwrichting.

Voor het groepsrisico is een oriënterende waarde bepaald. Dit betreft geen harde norm, maar vormt een onderdeel bij de beoordeling van de aanvaardbaarheid van het risico. In algemene zin geldt dat wanneer het groepsrisico onder de oriënterende waarde blijft, er sprake is van een acceptabel risiconiveau.

Aanwezige risicobronnen

In het kader van het aspect externe veiligheid is de risicokaart van de provincie Fryslân bekeken. Hieruit blijkt dat in de directe omgeving van het projectgebied enkele risicobronnen aanwezig zijn. Het gaat om een LPG tankstation, waarvan het reservoir op het perceel ten oosten van het projectgebied ligt. Het vulpunt ligt op ongeveer 70 meter vanaf het projectgebied.

In dit kader is een advies ingewonnen bij de FUMO. Deze heeft de risico's in beeld gebracht. Het advies is opgenomen in bijlage 4. Hiervoor is tevens advies ingewonnen bij brandweer Fryslân, inzake de bestrijdbaarheid, bereikbaarheid bij calamiteiten.

De eindconclusie van het advies luidt als volgt:

Voor de aanvraag voor het mogen realiseren van de twee nieuwe bedrijfslocaties binnen één planlocatie aan de Haadwei, is het aspect externe veiligheid van belang vanwege het LPG-tankstation en een hoge druk aardgastransportleiding.

De aanvraag heeft betrekking op twee bedrijfslocaties die worden aangemerkt als beperkt kwetsbare objecten. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt een richtwaarde voor het PR10-6. Het plan kan voldoen aan de richtwaarde voor het plaatsgebonden risico 10-6 per jaar.

Ten zuiden van de planlocatie ligt een LPG-tankstation, waar momenteel geen LPG meer wordt opgeslagen en afgeleverd. Maar omdat de vergunning voor het gedeelte LPG nog niet is ingetrokken, wordt in dit advies wel rekening gehouden met dit LPG-tankstation. De wettelijk vergunde situatie is namelijk bepalend voor het EV-advies.

De nieuwe bedrijfslocaties komen buiten het brandaandachtsgebied van het LPG-vulpunt te liggen en hoeven daardoor geen aanvullende brandveiligheidsmaatregelen aan de objecten te worden getroffen. Vanwege de geringe toename van de populatie binnen het invloedsgebied van het LPG-tankstation en van de buisleiding, neemt het GR niet toe en is het GR te verantwoorden.

Brandweer Fryslân heeft geadviseerd om in overleg met de Brandweer Fryslân voldoende bluswatervoorzieningen zoals brandkranen te realiseren binnen het plangebied.

Voor alsnog levert het aspect externe veiligheid geen belemmeringen op voor de realisatie van het plan.

4. 11. Geluid

Ten aanzien van geluidshinder is de Wet geluidshinder (Wgh) (2012) van kracht. Doel van deze wet is het terugdringen van hinder als gevolg van geluid en het voorkomen van een toename van geluidshinder in de toekomst. Voor het onderhavige plan is alleen geluidshinder als gevolg van wegverkeerslawaai van belang. In de wet is bepaald dat elke weg in principe een zone heeft, waar aandacht aan geluidshinder moet worden besteed. De Wgh onderscheidt geluidsgevoelige objecten enerzijds en niet-geluidsgevoelige objecten anderzijds.

Binnen het plangebied worden geen bedrijfswoning voorgesteld. Het project stelt geen geluidsgevoelig objecten op grond van de Wgh voor. Daarom hoeft de ontwikkeling niet te worden getoetst aan de Wgh.

4. 12. Luchtkwaliteit

In de Wet milieubeheer zijn normen voor luchtkwaliteit opgenomen. Deze normen zijn bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid, als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging, tegen te gaan. Als maatgevend voor de luchtkwaliteit worden de gehalten fijn stof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂) gehanteerd.

In Friesland zijn geen knelpunten op het gebied van luchtkwaliteit. Op basis van de Groot-schalige Concentratie- en Depositiekaarten blijkt dat er in Damwâld en omgeving sprake is van een zeer goede luchtkwaliteit.

Voor bepaalde initiatieven is bepaald dat deze 'niet in betekenende mate' bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Een plan komt hiervoor in aanmerking als het voor minder dan 3% van de grenswaarden voor NO₂ en PM₁₀ bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

Het plan valt binnen de Nibm-regeling. Er is sprake van een kleinschalige ontwikkeling, waarvan de verkeersgeneratie (maximaal 250 mvt/etmaal, zo blijkt uit paragraaf 4.7 van deze onderbouwing) niet in betekenende mate bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit (o.b.v. Nibm-rekentool van Rijkswaterstaat). Aanvullend onderzoek naar het aspect luchtkwaliteit is niet noodzakelijk. Het aspect luchtkwaliteit vormt dan ook geen belemmeringen voor dit project.

4. 13. Kabels, leidingen en zoneringen

Bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met de aanwezigheid van elektriciteit- en communicatiekabels en nutsleidingen in de grond. Hier gelden beperkingen voor ingrepen in de bodem. Daarnaast zijn zones, bijvoorbeeld rondom hoogspanningsverbindingen, straalpaden en radarsystemen van belang. Deze vragen vaak om het beperken van gevoelige functies of van de hoogte van bouwwerken. Voor ruimtelijke plannen zijn alleen de hoofdleidingen van belang.

In of nabij het plangebied lopen planologisch relevante kabels of leidingen, anders dan de gasleiding aan de overzijde van de Haadwei die in paragraaf 4.10 is benoemd. Ook is er geen sprake van planologische beperkingen vanuit vrijwaringszones.

5. UITVOERBAARHEID

Wettelijk bestaat de verplichting om inzicht te geven in de uitvoerbaarheid van een project. Wat dat betreft wordt een onderscheid gemaakt in de maatschappelijke en de economische uitvoerbaarheid.

5. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

In een ruimtelijk project is er sprake van een belangenafweging. Daarbij is het van belang inzicht te geven in het maatschappelijk draagvlak voor de ontwikkeling. Daarop gaat deze paragraaf in.

Participatie

Dit project maakt het uitbreiden van de dorpskern ten behoeve van twee bedrijven mogelijk. Hiervoor wordt agrarische grond omgezet naar bedrijfsgronden. Hoewel de nieuwbouw met zorg wordt ingepast bij de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied en een leidt tot een verbetering van de dorpsrand en –entree, heeft de ontwikkeling wel een impact op de omgeving.

Direct betrokkenen wordt afzonderlijk geïnformeerd over het plan, alvorens de ontwerpbeschikking ter inzage wordt gelegd. De initiatiefnemers brengen hierover verslag uit aan de gemeente.

Vooroverleg

Op grond van artikel 6.18 van het *Besluit omgevingsrecht* (Bor) is de ontwikkeling overlegd met de betrokken overlegpartners. Provincie Fryslân heeft op 7 maart 2019 schriftelijk gereageerd op het project. Hierna wordt inhoudelijk op deze overlegreactie ingegaan. Door de FUMO en Brandweer Fryslân zijn adviezen inzake de externe veiligheidsaspecten uitgebracht. Deze zijn verwerkt in paragraaf 4.10. Wetterskip Fryslân is in het kader van de wartertoets al betrokken bij het project (zie paragraaf 4.9). Tot slot heeft leidingbeheerder Liander laten weten geen bezwaren tegen de plannen te hebben.

Overlegreactie provincie Fryslân

De provinciale belangen in de aanvraag hebben de provincie aanleiding gegeven tot het maken van enkele opmerkingen. Hierin komen twee aspecten aan de orde, namelijk de bedrijventerreinafspraken en luchtkwaliteit.

In de regionale *bedrijventerreinenafspraken* is geen ontwikkelruimte opgenomen voor Damwâld. In de ruimtelijke onderbouwing is benoemd dat deze ontwikkeling buiten de bedrijventerreinenafspraken valt, omdat de nieuwe ontwikkeling kleiner is dan 1 hectare. De provincie stelt dat dit een redeneerfout is, omdat de bedrijventerreinenafspraken betrekking op de ontwikkeling van bedrijventerreinen die groter zijn dan 1 hectare. Deze ontwikkeling maakt de uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein van Damwâld mogelijk. In totaliteit wordt het bedrijventerrein (dat nu al groter is dan 1 hectare) groter. In die zin is de voorgenomen ontwikkeling niet los te zien van de bedrijventerreinenafspraken. Overigens is de provincie van mening dat medewerking kan worden verleend, wanneer gebruik wordt gemaakt van artikel 4.1.1.2 van de Verordening Romte. Dit moet volgens de criteria uit dat artikel (4.1.1.2, a, b, c en d) worden gemotiveerd.

Reactie gemeente: Naar aanleiding van de provinciale reactie is de onderbouwing in paragraaf 3.2 van deze onderbouwing aangepast en verduidelijkt.

In de ruimtelijke onderbouwing ontbreekt een beschrijving van de gevolgen van deze ontwikkeling voor de *luchtkwaliteit*.

Reactie gemeente: De toetsing van de milieu- en omgevingsaspecten is aangevuld met paragraaf 4.12, Luchtkwaliteit. Hieruit blijkt dat het project niet in betekenende mate bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

Procedure

Voor de omgevingsvergunning wordt de uitgebreide voorbereidingsprocedure gevolgd. De gemeenteraad is gevraagd om een verklaring van geen bedenkingen.

De ontwerpbeschikking van de omgevingsvergunning met bijbehorende stukken wordt gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegd. Tijdens deze periode bestaat de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen.

De ingekomen zienswijzen en overlegreacties worden door het college beantwoord en meegewogen in de besluitvorming omtrent het verlenen van de omgevingsvergunning. Tegen dit besluit bestaat de mogelijkheid voor beroep en hoger beroep. De resultaten uit de voorgenoemde procedure geven inzicht in de maatschappelijke uitvoerbaarheid van het project.

5. 2. Economische uitvoerbaarheid

De gemeente heeft directe financiële bemoeienis met dit project. De gronden worden aangekocht van de een particulier, teneinde het project hier te realiseren. De kosten voor de realisatie van het project komen geheel voor rekening van de aanvragers, die hiervoor voldoende financiële middelen hebben gereserveerd.

Volgens de grondexploitatieregeling in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) moet het bevoegd gezag de gemaakte overheidskosten verhalen op de initiatiefnemers van de ontwikkeling. Hiervoor dient in beginsel een grondexploitatieplan te worden opgesteld. Hiervan kan worden afgeweken als het kostenverhaal anderszins verzekerd is.

In dit geval is er geen sprake van kostenverhaal, anders dan procedurekosten en eventuele planschade. Over deze kosten worden afspraken gemaakt tussen de aanvrager en het bevoegd gezag. Van het vaststellen van een exploitatieplan wordt derhalve afgezien.

6. AFWEGING EN CONCLUSIES

6. 1. Aanleiding

Deze ruimtelijke onderbouwing dient ter afweging voor het verlenen van een omgevingsvergunning met toepassing van artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 van de Wabo, waarmee de realisatie van twee bedrijfspercelen met twee bedrijfsgebouwen en een ontsluitingsweg in afwijking van de geldende bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt.

6. 2. Afweging

Afwijking

De afwijking betreft het ontwikkelen van bedrijfskavels en het bouwen van bedrijfsgebouwen op gronden die nog een agrarische bestemming hebben. Ook de uitrit wordt aangelegd binnen de agrarische bestemming. De afwijking zal op korte termijn worden geregeld in een nieuw op te stellen bestemmingsplan voor de kom van Damwâld.

Nut en noodzaak

In deze onderbouwing is beschreven dat er op het bedrijventerrein van Damwâld niet kan worden voorzien in de concrete vraag van de bedrijven. Omdat het gaat om lokaal gebonden bedrijven is de behoefte voor een uitbreiding in het landelijk gebied voldoende aangetoond.

Ruimtelijke inpasbaarheid

De gemeente wil meewerken aan het initiatief omdat het, naast het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor lokale bedrijven, ook een opwaardering vormt voor de entree van Damwâld. In dit kader zijn hoge eisen gesteld aan de beeldkwaliteit van de gebouwen en de terreininrichting. De ontwikkeling vormt een afronding van de dorpsrand en wordt op deze wijze goed ingepast.

Wettelijke en beleidstechnische inpasbaarheid

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat het bedrijf milieutechnisch inpasbaar is op de locatie en geen afbreuk doet aan de natuurwaarden en verkeersveiligheid in de omgeving. Er zijn vanuit het beleid op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau geen belemmeringen voor de uitvoering van het project.

6. 3. Conclusie

Het vergunnen van de twee bedrijven met bijbehorend voorzieningen op de voorgestelde locatie voorziet in een goede ruimtelijke ordening.

BIJLAGE 1

Eindrapport

QUICK SCAN BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN HAADWEI TE DAMWÂLD

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

QUICK SCAN BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN HAADWEI TE DAMWÂLD

rapportnr. 2018.2924

juli 2018 (correctie: juni 2019)

In opdracht van:
Rho adviseurs voor leefruimte
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2018.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

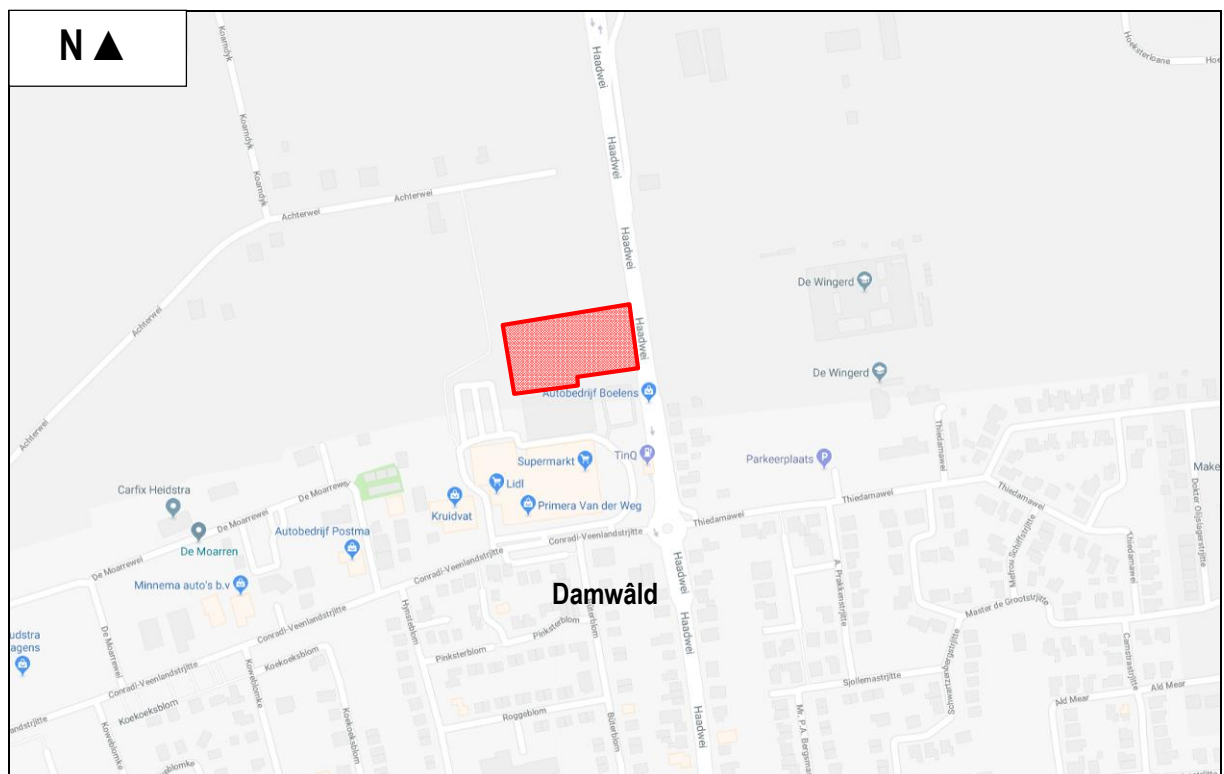
INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 INLEIDING.....	2
1.2 HET PLANGEBIED EN DE PLANNEN	2
1.3 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK.....	4
1.4 OPBOUW RAPPORT.....	5
 2. BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN	6
2.1 WET NATUURBESCHERMING	6
2.2 RODE LIJST	6
 3. METHODE	7
 4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING	8
4.1 FLORA	8
4.2 VLEERMUIZEN	8
4.3 OVERIGE ZOOGDIEREN	8
4.4 BROEDVOGELS.....	9
4.5 AMFIBIEËN	9
4.6 VISSEN	9
4.7 REPTIELEN.....	9
4.8 OVERIGE.....	9
 5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE.....	10
 GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	11
 BIJLAGEN	12
1. PLANGEBIED	13
2. BEGRIPPEN.....	14

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor de uitbreiding van een bedrijventerrein aan de Haadwei te Damwâld (zie figuur 1 voor de ligging). De aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten vormt een te onderzoeken aspect omdat met de plannen effecten kunnen ontstaan op soorten die beschermd zijn via de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan is aan Adviesbureau Mertens B.V. uit Wageningen gevraagd om een verkennend veldonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten en indien aanwezig, aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van deze verkenning gepresenteerd.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied aan de Haadwei te Damwâld.

1.2 Het plangebied en de plannen

Het plangebied is gelegen aan de Haadwei te Damwâld (gemeente Dantumadeel). Dit gebied betreft een weidegebied met boomsingels en sloten (zie figuur 2 en bijlage 1 voor de exacte ligging). De plannen omvatten de uitbreiding van bedrijfsactiviteiten. Met de realisatie van de plannen worden de singels ingepast en wateren worden behouden. In figuur 2 wordt een beeld gegeven van het plangebied op donderdag 1 maart 2018 en in figuur 3 wordt een impressie gegeven van de plannen.

Figuur 2. Foto-impressie van de plangebieden aan de Haadwei te Damwâld.

Vervolg figuur 2. Foto-impressie van de plangebieden aan de Haadwei te Damwâld.

Figuur 3. Impressie van de plannen aan de Haadwei te Damwâld.

1.3 Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de soortbescherming van planten- en diersoorten te verwachten zijn. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven. Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten komen mogelijk voor ter plaatse van en in de directe omgeving van het plangebied?

2. Welke verwachte wettelijk beschermde planten- en diersoorten ondervinden nadelen van de plansituatie?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de plansituatie op wettelijk beschermde planten- en diersoorten?

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de soortbescherming van de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode (hoofdstuk 3).
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten (hoofdstuk 4).
- Een beoordeling van de effecten op beschermde soorten (hoofdstuk 5).

In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gebruikte definities en afkortingen.

2. BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN

2.1 Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2018 is de Wet natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet integreert de Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet 1998 tot één wet. Deze wet implementeert tevens de Vogel- en Habitatrichtlijn en andere verdragen in het nationaal natuurbeschermingsrecht. Het bevoegd gezag is Gedeputeerde Staten van de Provincie(s) waar een project wordt gerealiseerd. Gedeputeerde Staten kunnen deze bevoegdheid ook overdragen conform lid 7 van deze wet. De nieuwe Wet natuurbescherming sluit aan bij de internationale kaders zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn. De soortbescherming richt zich dan ook primair op de bescherming van plant- en diersoorten die genoemd zijn in deze richtlijnen.

Daarnaast is een deel van de soorten van de Rode Lijst (zie paragraaf 2.3) beschermd via de Nieuwe Wet natuurbescherming. Tevens geldt voor alle soorten de algemene zorgplicht, zoals deze ook al gold onder de Flora- en faunawet.

Indien een plan resulteert in negatieve beïnvloeding van een soort of soorten kan ontheffing worden verleend conform artikel 3.3 van de Wet natuurbescherming voor soorten van artikel 3.1 en 3.2 (Vogelrichtlijnsoorten). Ontheffing kan worden verleend conform artikel 3.8 van de Wet natuurbescherming voor soorten van artikel 3.4 en 3.6 (Habitatrichtlijnsoorten). De criteria voor ontheffingsverlening voor deze soorten zijn identiek aan die van de Flora- en faunawet omdat de ontheffingsgronden van de Vogel- en Habitatrichtlijn gelijk zijn gebleven. Het nationaal recht staat het niet toe om hiervan af te wijken. Provincies kunnen voor de nationaal beschermde soorten een algemene vrijstelling verlenen. In de Provincie Friesland wordt voor een aantal soorten vrijstelling verleend in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden. Het betreft o.a. aardmuis, bastaardkikker, bosmuis, bruine kikker, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, gewone pad, haas, huisspitsmuis, kleine watersalamander, konijn, meerkikker, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos en woelrat.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming.

Tussen de Wet natuurbescherming en de Rode lijsten bestaat geen formele relatie. Alleen op basis van "gunstige staat van instandhouding" kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden ten aanzien van mitigerende en compenserende maatregelen dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die gering afnemen in aantal (Rode lijstsoort met het criterium gevoelig) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten van de Rode lijst met het criterium bedreigd of ernstig bedreigd) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Dit artikel is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten. Op deze manier wordt nader invulling gegeven aan de bescherming van soorten die in aantal en/of verspreiding afnemen.

3. METHODE

Op donderdag 1 maart 2018 is een bezoek gebracht aan het plangebied en de directe omgeving. Gedurende dit bezoek is dit gebied en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Dit vond plaats aan de hand van aanwezige ecotopen en sporen. Er is beperkt gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens om het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten te bepalen omdat deze via o.a. Waarneming.nl worden beheerd voor een veel groter gebied. Overige waarnemingen worden tevens bewaard voor een groot gebied, namelijk op kilometerniveau zoals weergegeven op www.telmee.nl. en op een nog groter schaalniveau in verspreidingsatlassen.

4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING

4.1 Flora

Het betreft een kleinschalig weidegebied met boomsingels en sloten. Gedurende het verkennend veldonderzoek op donderdag 1 maart 2018 zijn geen beschermde plantensoorten of resten van beschermde plantensoorten vastgesteld. Planten die beschermd worden via de Wet natuurbescherming komen voor in specifieke natuurlijke ecotopen. Dergelijke ecotopen komen niet voor. Op grond hiervan wordt de aanwezigheid van beschermde plantensoorten uitgesloten.

4.2 Vleermuizen

Getoetst is op de verschillende functies die het plangebied kan hebben voor vleermuizen. Dit betreft plaatsen waar vleermuizen kunnen verblijven (verblijfplaatsen zoals kolonie-, paar- en winterverblijfplaatsen), vaste routen tussen verblijfplaatsen in de zomer en winter; respectievelijk vlieg- en migratierouten en plaatsen en gebieden waar vleermuizen foerageren.

De aanwezigheid van verblijfplaatsen zoals kolonie-, paar- en overwinteringsplaatsen van vleermuizen kan worden uitgesloten. In het plangebied zijn geheel geen geschikte potentiële verblijfplaatsen aangetroffen. Het ontbreekt aan bomen in het plangebied met spechtengaten of andere openingen waarin vleermuizen kunnen verblijven.

Met de realisatie en gebruik van de plannen worden landschapselementen niet beïnvloed. De boomsingels worden in de aanlegfase ingepast en behouden. In de gebruiksfase worden geen externe effecten voorzien op deze singels. Negatieve effecten op vliegroutes van vleermuizen kunnen derhalve worden uitgesloten.

De aanwezigheid van migratieroutes wordt uitgesloten omdat grootschalige landschapselementen zoals dijken en rivieren niet voorkomen in of grenzen aan het plangebied.

Met de realisatie van de plannen zal het gebied niet van vorm veranderen, gelet op de foerageermogelijkheden van vleermuizen. De boomsingels worden in de aanlegfase ingepast en behouden. Mogelijk foerageert er gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Negatieve effecten op de foerageermogelijkheden van vleermuizen worden derhalve uitgesloten.

4.3 Overige zoogdieren

Gelet op de aanwezige ecotopen in het plangebied en de geografische ligging (zie Broekhuizen e.a., 2016) wordt het de aanwezigheid van internationaal beschermde overige zoogdieren uitgesloten.

Vermoedelijk komen in het plangebied bosmuis, veldmuis en bosspitsmuis voor. Voor deze algemeen voorkomende zoogdieren bestaat een algemene provinciale vrijstelling in de Provincie Friesland.

4.4 Broedvogels

Gedurende het verkennend veldonderzoek op woensdag 24 januari 2018 zijn geen geschikte (potentiële) nestlocaties aangetroffen voor vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen. Van buizerd, sperwer, boomvalk of ransuil zijn geen (oude) nesten vastgesteld.

In het plangebied kunnen algemene broedvogels broeden zoals merel, gaai, houtduif, fitis en tijtjaf. Voor weidevogels is het gebied te kleinschalig. Gedurende het veldonderzoek op donderdag 1 maart 2018 is roodborst en winterkoning daadwerkelijk vastgesteld. In verband met de aanwezigheid van algemene broedvogels is het noodzakelijk om het bos te rooien buiten het broedseizoen. Op deze manier kan worden voorkomen dat verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden.

4.5 Amfibieën

Gelet op de aanwezige ecotopen van het plangebied en de geografische ligging (zie Ravon.nl, Creemers & Delft, 2009), wordt de aanwezigheid van internationaal beschermde amfibieën uitgesloten. Heikikker komt alleen voor ten zuiden van Damwâld, ten zuiden van het dorp Broeksterwâld in het gebied Houtwiel (zie Waarneming.nl).

In het plangebied komen wel gewone pad, grote groene kikker en bruine kikker voor. Voor de algemene soorten amfibieën bestaat een algemene provinciale vrijstelling.

4.6 Vissen

Met de realisatie van de plannen worden wateren in en direct rond het plangebied beïnvloed. Met het van kracht worden van de Wet natuurbescherming zijn bijvoorbeeld kleine modderkruiper en bittervoorn niet meer beschermd. Voor de nog wel beschermde grote modderkruiper is de sloot geen leefgebied doordat geschikte ecotopen ontbreken en in de omgeving van Damwâld komt de grote modderkruiper niet voor (zie Ravon.nl, Nie, 1996).

4.7 Reptielen

Gezien de huidige aanwezige ecotopen van het plangebied ten opzichte van de verspreiding van reptielen (zie Ravon.nl, Creemers & Delft, 2009), kan de aanwezigheid van reptielen worden uitgesloten. Zandhagedis is niet vastgesteld in en in de ruime omgeving van het plangebied.

4.8 Overige

Gezien de huidige aanwezige ecotopen kan de aanwezigheid van beschermde ongewervelden (o.a. diverse soorten dagvlinders en libellen) worden uitgesloten. Nationaal beschermde dagvlinders en libellen komen alleen voor in specifieke ecotopen.

5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE

Er is het voornemen voor de bedrijfsuitbreiding aan de Haadwei te Damwâld. Deze activiteit zou kunnen samen gaan met effecten op beschermde planten- en diersoorten. Op grond hiervan is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten.

In verband met de aanwezigheid van algemene broedvogels is het van belang om werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten. Het voorkomen van vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en verblijfplaatsen van vleermuizen kan worden uitgesloten. Mogelijk vliegen en foerageren er vleermuizen. Gedurende en na realisatie van de plannen kunnen deze soorten er blijven vliegen en foerageren. Er zijn daarnaast mogelijk algemene nationaal beschermde zoogdieren en amfibieën aanwezig. Voor deze algemene soorten bestaat een algemene vrijstelling in provincie Friesland.

Op grond van de bovenstaande analyse worden effecten op beschermde planten- en diersoorten uitgesloten; de uitbreidingsplannen aan de Haadwei te Damwâld zijn niet in strijd met het gestelde binnen de Wet natuurbescherming.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

- Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, VZZ, Nijmegen, 1-348.
- Creemers, C.M., Delft, J., 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nijmegen, 1-476.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad den Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van den van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Hustings, F., Vergeer, J.W., Eekelder, P., 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, SOVON, Beek-Upbergen, 1-584.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Utrecht, 1-260.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 34 (2016), 1-84.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.

Website

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.telmee.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGEN

1. PLANGEBIED

2. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroege voorjaar)). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij winderig en koud weer, oriëntatie in verband met de echolotatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Voorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwemt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.
Winterverblijfplaats	Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en

temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601

BIJLAGE 2

Damwâld, Haadwei
(Gemeente Dantumadiel, Fr.)

Een Archeologisch Bureauonderzoek
en Inventarisend Veldonderzoek (IVO-O)

DEFINITIEF

Steekproefrapport 2018-03/03

Damwâld, Haadwei
(Gemeente Dantumadiel, Fr.)

Een Archeologisch Bureauonderzoek
en Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)
DEFINITIEF
Steekproefrapport 2018-03/03

Damwâld, Haadwei
(Gemeente Dantumadiel, Fr.)
Een Archeologisch Bureauonderzoek en
Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

Een onderzoek in opdracht van
Rho Adviseurs voor Leefruimte

Steekproefrapport 2018-03/03
ISSN 1871-269X
Status: definitief

Auteurs: A.G.S. Pleszynski MA (senior KNA-
archeoloog, actorreg. nr. 30987582) en drs.
R. Exaltus (fysisch geograaf / senior KNA-prospecteur,
actorreg. nr. 92909010)
Autorisatie: dr. J. Jelsma, senior KNA-archeoloog
(actorreg. nr. 35453178)

Goedgekeurd door de bevoegde overheid
gemeente Dantumadiel

dhr. G. Mulder

d.d. 20 maart 2018

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 4.0 en SIKB-BRL 4000.
Bij dit onderzoek zijn protocollen 4002 en 4003 van
toepassing.

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door
De Steekproef, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, maart 2018

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd
en/of openbaar gemaakt zonder bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen aansprakelijkheid
voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing
van de adviezen of het gebruik van de resultaten van
dit onderzoek.

De Steekproef bv Archeologisch Onderzoeks- en
Adviesbureau, Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn

telefoon	050 – 5779784
internet	www.desteekproef.nl
e-mail	info@desteekproef.nl
kvk	02067214

Inhoud

Samenvatting

Administratieve gegevens van het plangebied

1. Inleiding.....	1
• 1.1 Aanleiding en doel (KNA 4: LS01).....	1
• 1.2 Locatie (KNA 4: LS01, LS02).....	2
2. Bureauonderzoek (KNA 4: LS06).....	4
• 2.1 Bronnen.....	4
• 2.2 Fysische geografie (KNA 4: LS04).....	4
• 2.3 Archeologie (KNA 4: LS04).....	7
• 2.4 Historische geografie (KNA 4: LS03).....	9
• 2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 4: LS05).....	10
3. Veldonderzoek (KNA 4: VS05).....	11
• 3.1 Methoden en technieken (KNA 4: VS01).....	11
• 3.2 Resultaten veldwerk (KNA 4: VS02, VS03).....	12
4. Conclusies en advies (KNA 4: VS07).....	14

Gebruikte bronnen

Lijst van figuren en tabellen

Appendix I: Archeologische periode-indeling

Appendix II: Boorbeschrijvingen

Samenvatting

In opdracht van Rho Adviseurs voor Leefruimte, vertegenwoordigd door de heer E. Venema, is een archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de Haadwei te Damwâld, gemeente Dantumadiel, provincie Fryslân (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van twee bedrijfsgebouwen. De bouwplannen omvatten een toegangsweg, twee gebouwen en terreininrichting.

Het plangebied ligt in een deel van het dekzandlandschap dat aan het einde van het neolithicum in een veenmoeras veranderde. Vuursteenvindplaatsen van jager-verzamelaars uit het laat-paleolithicum en het mesolithicum liggen vaak op relatief hoog gelegen delen van het dekzandlandschap in de nabijheid van water. Het plangebied ligt niet in een dergelijke gradiëntzone en heeft om deze reden hooguit een middelhoge verwachting voor resten van nederzettingen van jagers-verzamelaars uit de steentijd. Voor resten uit latere perioden geldt hooguit een middelhoge verwachting voor huisplaatsen uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd.

Om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen zijn in het plangebied twaalf boringen gezet. Uit de resultaten hiervan blijkt dat in het plangebied een duidelijke tweedeling in de bodemopbouw aanwezig is met op het westelijke deel relatief hoog gelegen dekzandbodems en op het oostelijke deel dicht onder het maaiveld aanwezige keileem. Dit laatste deel van het plangebied is door de slechte ontwatering nooit echt geschikt geweest voor bewoning. Bovendien is hier de bodem tot in de keileem verstoord. Op het westelijke deel was de ontwatering van nature aanmerkelijk beter en zijn oorspronkelijk podzolbodems ontstaan. Ook deze zijn echter door groundbewerking nagenoeg verloren gegaan.

Selectie-advies door senior KNA-prospector drs. R.P. Exaltus

De bodem is overall in het plangebied zodanig sterk verstoord dat hier nauwelijks nog kans bestaat op behoudenswaardige archeologische sporen. Op het oostelijke deel van het plangebied hoeven deze in verband met de slechte ontwatering in het verleden ook niet verwacht te worden. Om na te gaan of op het westelijke deel van het plangebied wel archeologische sporen aanwezig zijn (geweest), is hier nageboord met een megaboer. Het zeven van het hiermee opgeboorde zand heeft echter geen archeologische indicatoren opgeleverd.

In verband met de ingrijpende mate van bodemverstoring en het volledig ontbreken van archeologische indicatoren geven de resultaten van het onderzoek geen aanleiding tot het adviseren van nader archeologisch onderzoek.

In alle gevallen geldt dat indien bij toekomstig graafwerk toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, hiervan direct melding dient te worden gemaakt conform de Erfgoedwet 2015, artikel 5.10 & 5.11. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Dantumadiel en bij de provinciaal-archeoloog: dhr. G. de Langen tel: 058-2925487 (e-mail: g.delangen@fryslan.frl).

Administratieve gegevens van het plangebied

Tabel 1: Damwâld, Haadwei: Administratieve gegevens

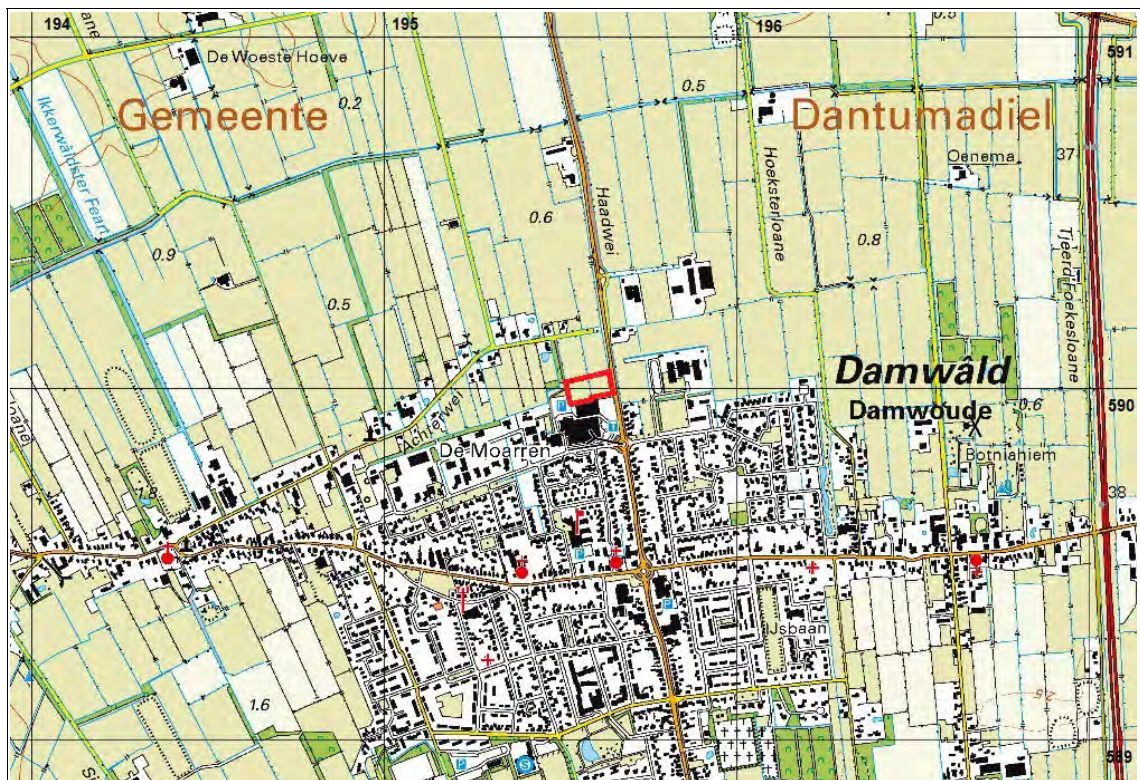
Provincie	Fryslân
Gemeente	Dantumadiel
Plaats	Damwâld
Toponiem	Haadwei
Kaartblad	6B
Centrumcoördinaat onderzoeksgebied	195.583 / 590.000
Oppervlakte van het onderzoeksgebied	0,6 hectare
Soort onderzoek	bureauonderzoek en veldonderzoek verkennende en karterende fase (IVO-O)
Bevoegde overheid	Gemeente Dantumadiel
Opdrachtgever	Dhr. E. Venema Rho Adviseurs voor Leefruimte Druifstreek 72C 8911 LH Leeuwarden Tel: 058-2564060 E-mail: ealse.venema@rho.nl
Onderzoeksmeldingsnummer	4590613100
Uitvoerder	De Steekproef bv
ISSN-nr.	1871-269X
Steekproef projectcode	2018-03/03
Archeoregio	7, Fries-Gronings kleigebied
Geplande verstoringsdiepte	onbekend
Maximale diepte onderzoek	-3 meter onder maaiveld
NAP-hoogte maaiveld	variërend tussen de 0,90 en 1,60 meter NAP
Huidig grondgebruik	grasland
Datum veldwerk	14-03-18
Beheer en plaats documentatie	De Steekproef bv / Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / DANS / Noordelijk Archeologische Depot Nuis / DINO-loket (boorgegevens)

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 4: LS01)

In opdracht van Rho Adviseurs voor Leefruimte, vertegenwoordigd door de heer E. Venema, is een archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de Haadwei te Damwâld, gemeente Dantumadiel, provincie Fryslân (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van twee bedrijfsgebouwen. De bouwplannen omvatten het aanleggen van een toegangsweg, de bouw van twee bedrijfspanden en het inrichten van de bijbehorende bedrijfsterreinen. De bedrijfsgebouwen worden niet onderkelderd. De voorgenomen bodemingrepen kunnen leiden tot aantasting van in de ondergrond aanwezige archeologische waarden. Het doel van het onderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden.

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek verkennende fase (IVO-O). Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Tijdens het veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Daartoe zijn de opbouw en gaafheid van de bodem bepaald.

Figuur 1: Damwâld, Haadwei: Uitsnede van de topografische kaart. Het plangebied is rood omkaderd. Bron: Topografische Dienst.

1.2 Locatie (KNA 4: LS01, LS02)

Het plangebied ligt aan de westzijde van de Haadwei aan de noordelijke grens van de bebouwde kom van Damwâld. Het gebied is omringd door weilanden en direct ten zuiden van het onderzoeksgebied ligt Haadwei 6, een autobedrijf. Het plangebied ligt in de gemeente Dantumadiel.

Het terrein is in gebruik als weiland, omgeven door sloten en verdeeld in het midden door een sloot die noord-zuid loopt (zie Figuur 2).

Volgens informatie van het Kabels en Leidingen InformatieCentrum (KLIC) lopen er geen leidingen door het plangebied.

Figuur 2: Damwâld, Haadwei: Luchtfoto van het plangebied. Het plangebied is rood omlijnd.
Bron: Google Earth.

Figuur 3: Damwâld, Haadwei: Foto van het plangebied gezien vanuit het noordwesten.

2. Bureauonderzoek (KNA 4: LS06)

2.1 Bronnen

Tijdens het bureauonderzoek is de bestaande relevante kennis van het plangebied verzameld. De gebruikte bronnen voor het onderzoek staan aan het eind van dit rapport. Eén van de bronnen is ARCHIS 3, het archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Deze databank is toegankelijk voor organisaties die werkzaam zijn in de archeologie. Het bevat een GIS-systeem waarin onder meer een archeologische kaart en aardkundige kaarten geraadpleegd kunnen worden.

2.2 Fysische geografie (KNA 4: LS04)

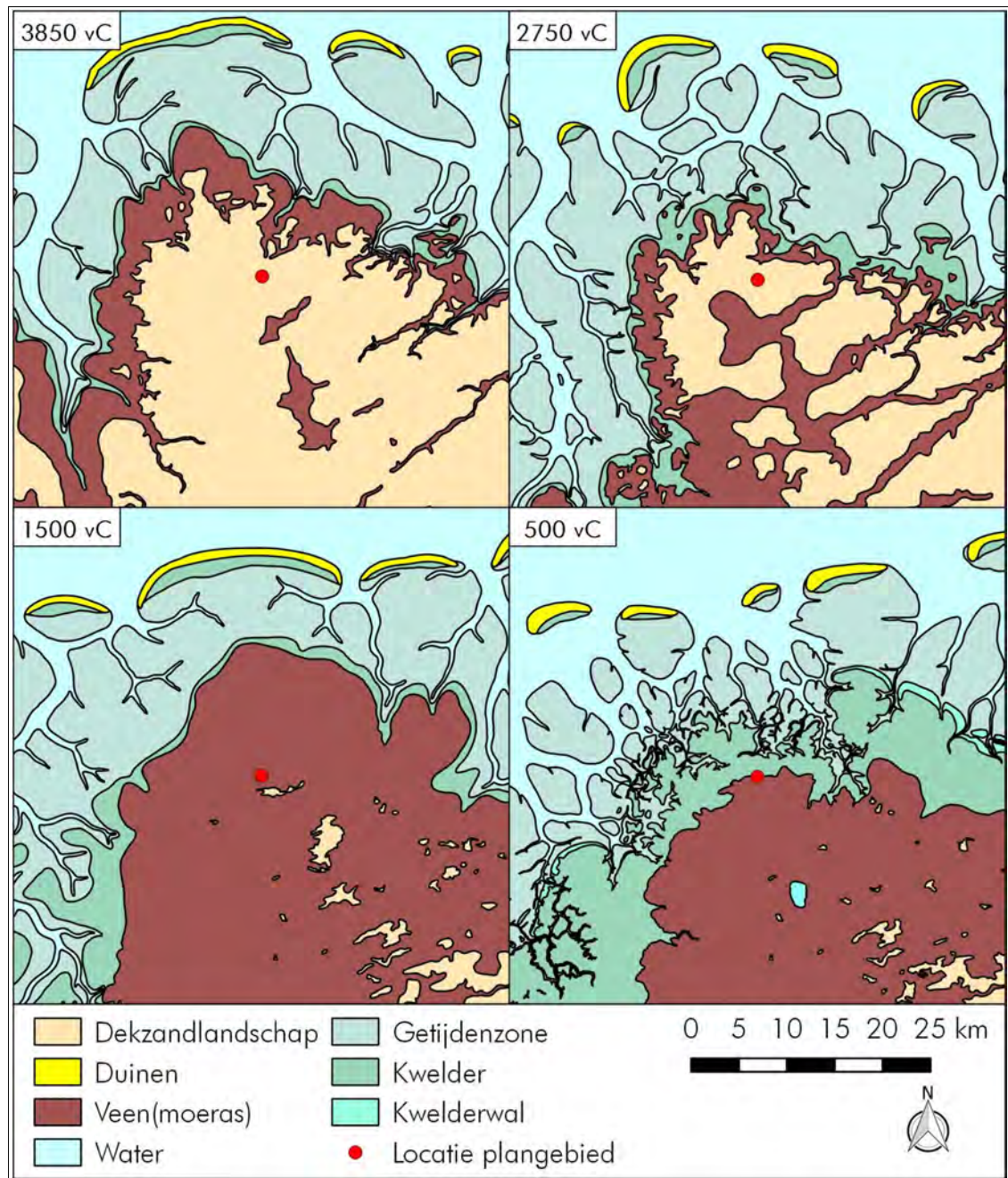
De diepere ondergrond van het plangebied bestaat uit keileem dat ongeveer 150.000 jaar geleden is ontstaan tijdens de voorlaatste ijstijd, het Saale-glaciaal. Tijdens dit glaciaal zijn pleistocene fluviatiele afzettingen door Scandinavisch landijs grotendeels vermalen en herafgezet als keileem. Tevens is grondmorene afgezet in de vorm van welvingen. Volgens de geomorfologische kaart (Figuur 6) ligt het plangebied op zwak golvende grondmorene welvingen bedekt met dekzand (code 3L2).

Tijdens een groot deel van de laatste ijstijd (het Weichselien) heerste in Nederland een poolklimaat. Door het ontbreken van begroeiing had de wind vrij spel en kon vanuit het Noordzeebekken dekzand worden afgezet. Dit dekzand behoort tot het Laagpakket van Wierden (Formatie van Bostel). Op de drogere delen van het dekzandlandschap zijn vaak podzolgronden ontstaan. Deze worden gekenmerkt door een uitspoelingslaag (lichtgrijze E-horizont) en een inspoelingslaag (bruine B-horizont). De B-horizont gaat vaak via een geelbruine overgangslaag (de BC-horizont) over in het niet door bodenvorming beïnvloede gele zand (de C-horizont). Het keileem- en dekzandlandschap helt sterk af in noordelijke en westelijke richting. Door de lage ligging hiervan is dit landschap in grote delen van Friesland overdekt geraakt met veen en klei. Deze afzettingen zijn ongeveer vanaf 10.000 jaar geleden gevormd nadat de laatste ijstijd overging in een relatief warme periode, het Holoceen. De temperatuurstijging had tot gevolg dat de ijskappen begonnen te smelten waardoor de zeespiegel steeg. Als gevolg van de snel stijgende zeespiegel en de slechte ontwatering van het landschap steeg de grondwaterspiegel en ontstonden grote moerassen en zoetwatermeren. Hier trad op grote schaal veenvorming op.

Volgens de bodemkaart zijn in het plangebied hoge zwarte enkeerdgronden ontstaan in lemig fijn zand (Figuur 5, code zEZ23Vb en code zEZ23VI). Enkeerdgronden worden gekenmerkt door de aanwezigheid van een humusrijk akkerdek van tenminste een halve meter dikte. Hoewel dergelijke akkerdekken kunnen zijn ontstaan door eeuwenlange bemesting met plaggenmest, zijn deze in voormalige veengebieden vaak ontstaan ten gevolge van ingrijpende ontginningsactiviteiten waarbij veen is vermengd met onderliggend zand.

Op de paleografische reconstructie (Vos & De Vries 2013) is te zien dat Noord-Fryslân tijdens het neolithicum steeds natter werd (zie Figuur 4). Omstreeks 1500 vC lag het plangebied in een groot veengebied.

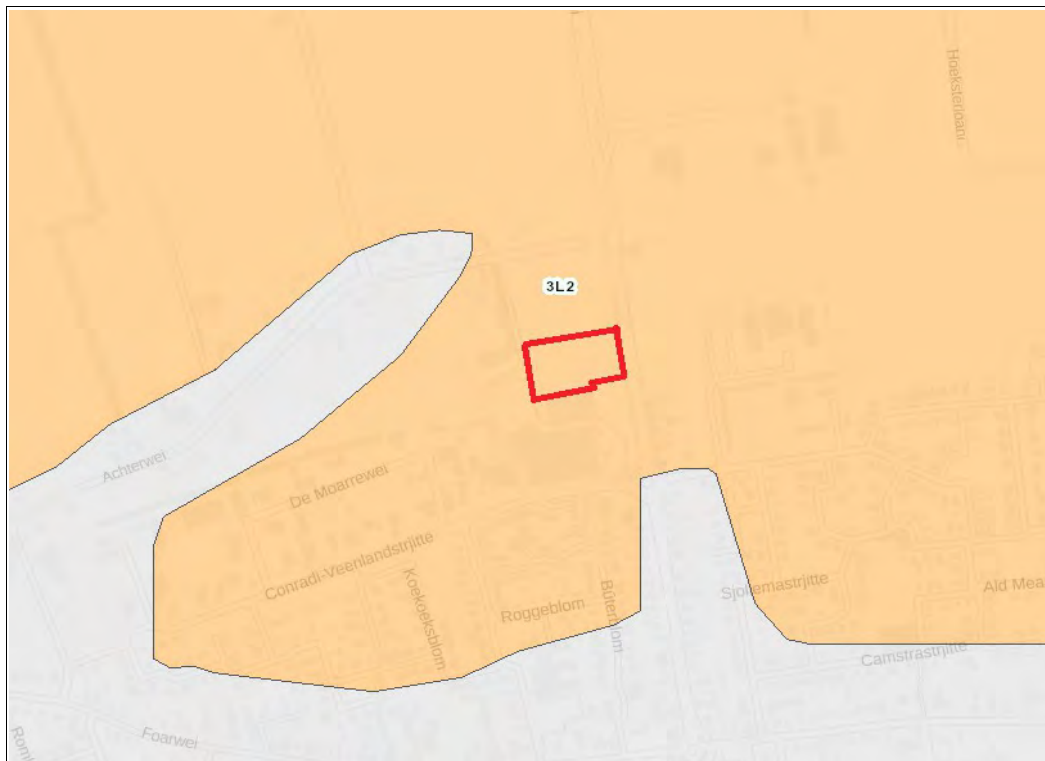
De hoogte van het maaiveld ligt tussen de 95 en 160 centimeter boven NAP.

Figuur 4: Damwâld, Haadwei: Uitsnedes van vier paleogeografische kaarten van Nederland. Bron: Vos & De Vries 2013.

Figuur 5: Damwâld, Haadwei: Bodemkaart van het plangebied en omgeving. Legenda: cHn23Vb = laarpodzol met lemig fijn zand, zE Z23Vb en zE Z23VI = hoge zwarte enkeerdgrond met lemig fijn zand. Bron: ARCHIS.

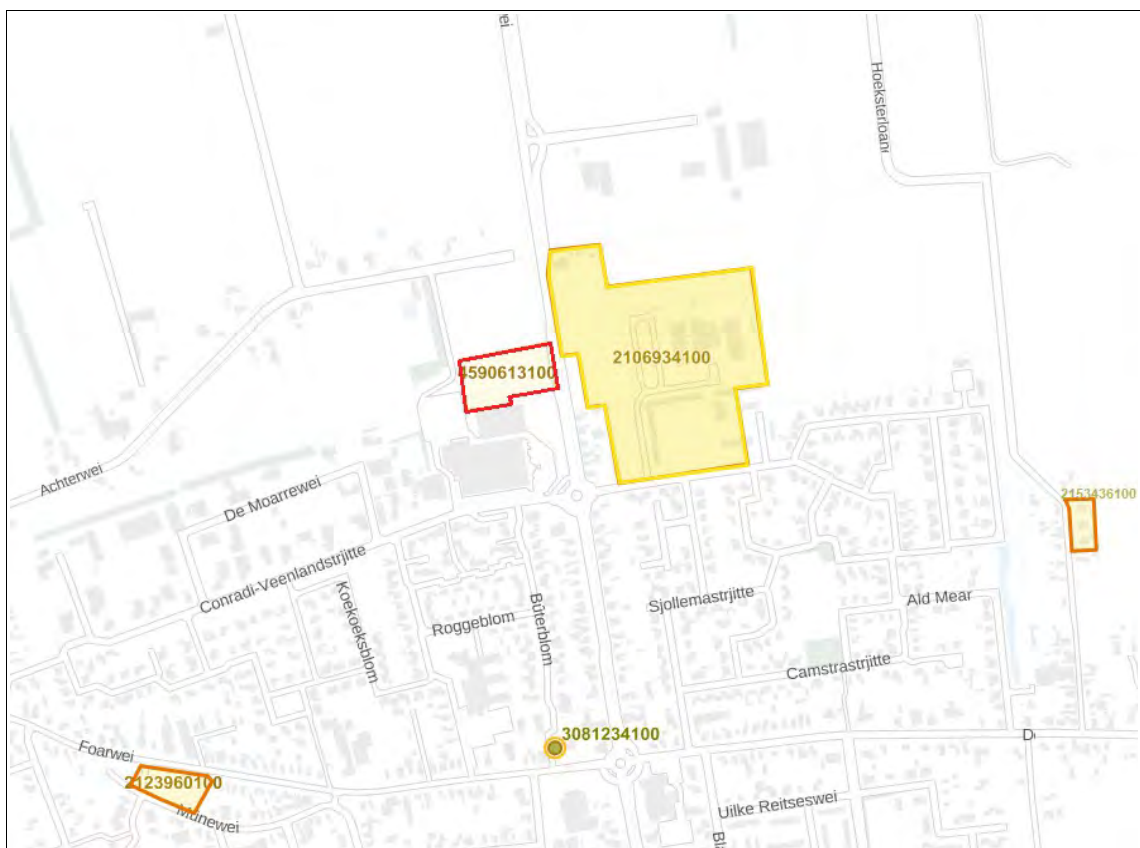

Figuur 6: Damwâld, Haadwei: Geomorfologische kaart van het plangebied en omgeving. Legenda: 3L2 = zwak golvende grondmorene welvingen bedekt met dekzand. Bron: ARCHIS.

2.3 Archeologie (KNA 4: LS04)

Alle bekende archeologische waarden tot achthonderd meter rondom het plangebied zijn weergegeven in Figuur 7 en Tabel 2. In het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden bekend.

Ongeveer 1250 meter ten oosten van het plangebied ligt een AMK-terrein van hoge archeologische waarde (nr. 7567) het betreft een terrein waar van de middeleeuwen tot in de nieuwe tijd de Stins Oenema heeft gelegen. Direct aan de overzijde van de Haadwei ten oosten van het plangebied is in 2006 door het voormalige ARC een bureau- en booronderzoek uitgevoerd (2106934100) waarbij geen aanwijzingen voor een intacte enkeerdgrond of onderliggend dekzand aangetroffen zijn. Waar deze verwacht werd, bleek de bodem tot een meter onder het maaiveld geroerd te zijn, vermoedelijk in verband met de bouwwerkzaamheden van de school op het terrein. Ten zuidwesten is in 2006 door RAAP een booronderzoek uitgevoerd (2123960100). Ten zuidoosten van het plangebied is door De Steekproef in 2007 (2153436100) een booronderzoek uitgevoerd aan de Hoeksterlaan 24-32. Hier is een geroerd esdek (eerdgrond) waargenomen op dekzand met nog een deels verploegde B-horizont. Aangetroffen archeologische indicatoren bestonden uitsluitend uit recent puin en aardewerk. Ten slotte is ten zuiden van het plangebied door de ROB in 1962 tijdens restauraties aan de St. Bonifatiuskerk een onderzoek uitgevoerd (3081234100).

Figuur 7: Damwâld, Haadwei: Archeologische waarden rondom het plangebied. In het plangebied (rood omkaderd) zijn geen archeologische waarden bekend. Voor de omschrijving zie Tabel 2. Bron: ARCHIS.

Tabel 2: Damwâld, Haadwei: Archeologische waarden rondom het plangebied. Voor de ligging zie Figuur 7. Voor dateringen zie Appendix I.

Zaaknummer	Omschrijving	Datering
17567	AMK-terrein (rijksmonument), zeer hoge archeologische waarde beschermd: Oenema Stins	middeleeuwen- nieuwe tijd
2106934100	Bureau- en booronderzoek ARC uit 2006	n.v.t.
2153436100	Inventariserend booronderzoek De Steekproef	recent
2123960100	Booronderzoek RAAP	onbekend
3081234100	Vondstmelding: St. Bonifatiuskerk	
	Zwerfstenen op zandbaan	late middeleeuwen A
	Kunstmatige zandheuvel waarop de kerk is gebouwd	late middeleeuwen A
	Inhumatiegraf in abcis koor, mogelijk eerste kerkheer of kerkstichter	late middeleeuwen A

2.4 Historische geografie (KNA 4: LS03)

De woeste gronden ter hoogte van het plangebied zijn vanaf de middeleeuwen in cultuur gebracht (Schroor 1993). Dit gebeurde in noordelijke richting vanuit de zuidelijke dorpen Akkerwoude, Dantumawoude en Murmerwoude. De dorpen zijn ontstaan rondom kerken die dateren van rond de 13e eeuw. De huidige kerken in Akkerwoude en Dantumawoude dateren uit de nieuwe tijd. De St. Bonifatiuskerk in Murmerwoude is één van de oudste nog staande Friese kerken. In 1971 zijn de dorpen samengevoegd tot Damwâld.

De Haadwei is een weg die vanuit het centrum van Murmerwoude in noordelijke richting naar Dokkum loopt. De weg is zichtbaar op de kaart uit 1823 (zie Figuur 8). Wellicht is de weg ouder, maar een exacte datering ontbreekt.

Het land in en rondom het plangebied is op de kadastrale kaart van Fryslân uit 1832 (niet afgebeeld) in gebruik als weiland. Deze situatie blijft tot heden hetzelfde, want op de kaarten tot en met 2017 (niet afgebeeld) zijn geen boerderijen of andere gebouwen waar te nemen.

Figuur 8: Damwâld, Haadwei: Uitsnede van de topografische kaart uit 1823. Het plangebied is aangeduid met een rode ster. Bron: Topotijdreis.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 4: LS05)

Op de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) ligt het plangebied op de kaart steentijd-bronstijd in een zone met advies *Karterend Onderzoek 1*. Hiervoor geldt dat archeologisch booronderzoek van tenminste twaalf boringen per hectare nodig is voor terreinen vanaf 500 m². Per plangebied geldt een minimum van twaalf boringen. Voor de periode ijzertijd-middeleeuwen ligt het plangebied in een zone met advies *Karterend Onderzoek 3*. Hier gaat het met name om vroeg- en vol-middeleeuwse veenontginningen. Daarbij bestaat de kans dat er zich huisterpen uit deze tijd in het plangebied bevinden. Ook de wat oudere boerderijen kunnen archeologische sporen of resten afdekken, hoewel de veengronden eromheen al afgegraven zijn.

Archeologische waarden uit de steentijd kunnen bewaard zijn gebleven in de top van het dekzand. Wanneer deze is afgedekt door veen en/of kleilagen kunnen ook organische resten, zoals houtskool- en zaadresten, hiervan bewaard zijn gebleven. Tijdens de steentijd was het landschap droog en was menselijke bewoning en activiteit mogelijk (zie Figuur 4).

Vernatting van het landschap begon rond de bronstijd. Het ontstane veenmoeras veranderde onder invloed van de zee in een kwelderlandschap. Menselijke bewoning concentreerde zich op kunstmatige ophogingen binnen het kwelderlandschap, de terpen. Sporen van de menselijke activiteit uit de periode van de terpbewoning (ijzertijd-middeleeuwen) kunnen bewaard zijn gebleven in het veen en de klei.

Tabel 3: Damwâld, Haadwei: Specificatie archeologische verwachting.

datering:	steentijd	ijzertijd - middeleeuwen
complextype:	kamp	huisplaats
omvang:	onbekend	onbekend
diepteligging:	in de top van het pleistocene zand	vanaf het maaiveld
gaafheid en conservering:	organische conservering van verkoolde resten mogelijk	organische conservering mogelijk
locatie:	onbekend	onbekend
uiterlijke kenmerken:	afvallaag, houtskool, vuursteen	afvallaag, puin, aardewerk, metaal, glas, bot.
mogelijke verstoringen:	sloten, greppels, ontginning	sloten, ontginning

3. Veldonderzoek (KNA 4: VS05)

3.1 Methoden en technieken (KNA 4: VS01)

Het veldwerk is uitgevoerd op 14 maart 2018. In het plangebied zijn twaalf boringen uitgevoerd in drie west-oost gerichte boorraaien van elk vier boringen. De ligging van de boorpunten is afgebeeld in Figuur 9. De resultaten van het booronderzoek zijn afgebeeld als boorprofielen in Figuur 11 en beschreven in Appendix II.

De boringen zijn uitgevoerd met een zandguts met een diameter van twee centimeter. De boordiepte varieert van 1 tot 2 meter. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB). De hoogtes zijn bepaald met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland 3. Door de begroeiing met gras was geen veldkartering mogelijk (zie Figuur 2).

Figuur 9: Damwâld, Haadwei: Boorpuntenkaart. De genummerde punten zijn de locaties van de boringen, de rode lijn is de grens van het plangebied. Bron luchtfoto: Google Earth.

3.2 Resultaten veldwerk (KNA 4: VS02, VS03)

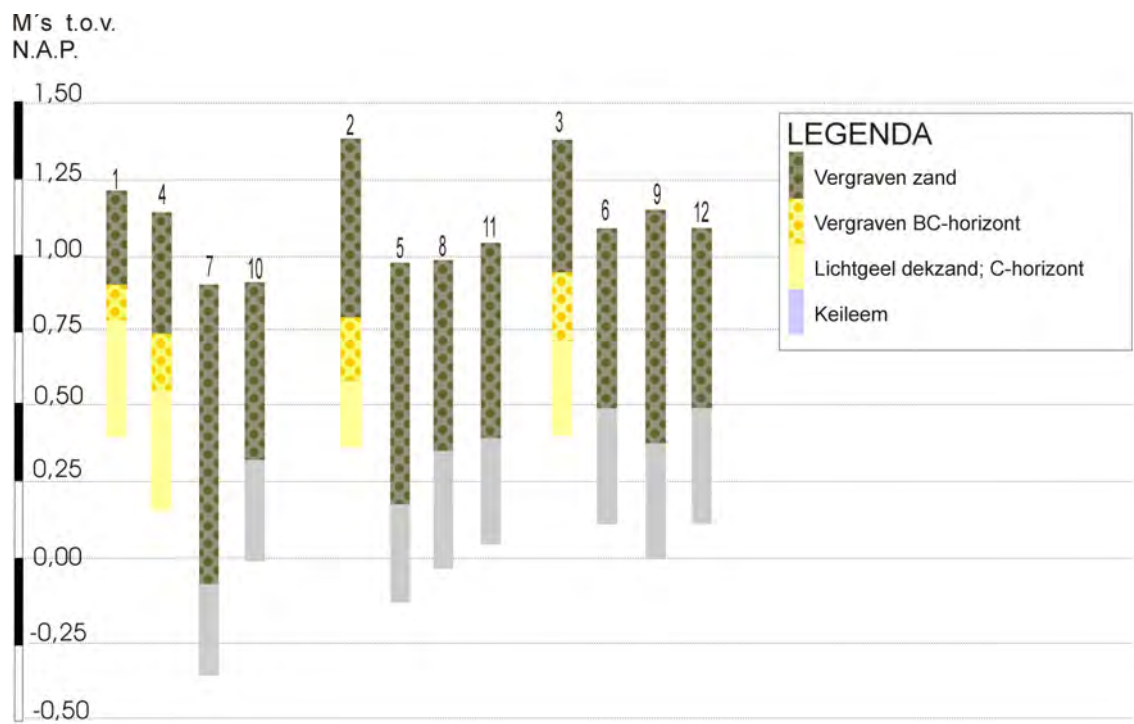
Bovenin elk van de boringen bevindt zich een sterk vergraven zandpakket dat bestaat uit brokken zand van uiteenlopend humusgehalte. De dikte van dit pakket loopt uiteen van dertig centimeter in boring 1 tot bijna een meter in boring 7. In de boringen 5 tot en met 9 en 12 is hieronder direct schone grijze, ongeoxideerde keileem aangetroffen (zie Figuur 10).

Figuur 10: Damwâld, Haadwei: De keileem (links) zoals deze in de boringen 5 tot en met 9 en 12 onder de vergraven toplaag (rechts) is aangetroffen.

In de op het westelijke deel van het plangebied geplaatste boringen 1, 2, 3 en 4 is onder de rommelige toplaag een tweede verrommelde laag aanwezig. Deze laag bestaat uit schoon zand met daarin brokken geoxideerd zand. Het betreft waarschijnlijk de resten van een voormalige BC-horizont van een podzolbodem. De dikte hiervan bedraagt maximaal enkele decimeters. Op een diepte van veertig tot tachtig centimeter beneden het maaiveld gaat deze vergraven BC-horizont over in het schone, lichtgele zand van de C-horizont.

In het plangebied is een duidelijke tweedeling in de bodemopbouw aangetroffen met dekzand op het hoger gelegen westelijke deel en keileem op het lager gelegen oostelijke deel. Het oostelijke deel is derhalve van nature slecht ontwaterd en altijd onaantrekkelijk geweest voor bewoning. Het westelijke deel was daarentegen beter ontwaterd. Hier is oorspronkelijk dan ook podzolvorming opgetreden. Om na te gaan of hier ook bewoning heeft plaatsgevonden zijn de boringen 1 tot en met 4 nageboord met een megaboort met een diameter van vijftien centimeter. Het hiermee opgeboorde zand is gezeefd op een zeef met een maaswijdte van vier millimeter. Dit heeft slechts enkele natuurlijke grindkorrels opgeleverd.

Figuur 11: Damwâld, Haadwei: De resultaten van het booronderzoek in de vorm van boorprofielen.

4. Conclusies en advies (KNA 4: VS07)

Belangrijkste resultaten

Het plangebied ligt in een deel van het dekzandlandschap dat aan het einde van het neolithicum in een veenmoeras veranderde. Vuursteenvindplaatsen van jager-verzamelaars uit het laat-paleolithicum en het mesolithicum liggen vaak op relatief hoog gelegen delen van het dekzandlandschap in de nabijheid van water. Het plangebied ligt niet in een dergelijke gradiëntzone en heeft om deze reden hooguit een middelhoge verwachting voor resten van nederzettingen van jagers-verzamelaars uit de steentijd. Voor resten uit latere perioden geldt hooguit een middelhoge verwachting voor huisplaatsen uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd.

Om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen zijn in het plangebied twaalf boringen gezet. Uit de resultaten hiervan blijkt dat in het plangebied een duidelijke tweedeling in de bodemopbouw aanwezig is met op het westelijke deel relatief hoog gelegen dekzandbodems en op het oostelijke deel dicht onder het maaiveld aanwezige keileem. Dit laatste deel van het plangebied is door de slechte ontwatering nooit echt geschikt geweest voor bewoning. Bovendien is hier de bodem tot in de keileem verstoord. Op het westelijke deel was de ontwatering van nature aanmerkelijk beter en zijn oorspronkelijk podzolbodems ontstaan. Ook deze zijn echter door grondbewerking nagenoeg verloren gegaan.

Selectie-advies door senior KNA-prospector drs. R.P. Exaltus

De bodem is overal in het plangebied zodanig sterk verstoord dat hier nauwelijks nog kans bestaat op behoudenswaardige archeologische sporen. Op het oostelijke deel van het plangebied hoeven deze in verband met de slechte ontwatering in het verleden ook niet verwacht te worden. Om na te gaan of op het westelijke deel van het plangebied wel archeologische sporen aanwezig zijn (geweest), is hier nageboord met een megaboer. Het zeven van het hiermee opgeboorde zand heeft echter geen archeologische indicatoren opgeleverd.

In verband met de ingrijpende mate van bodemverstoring en het volledig ontbreken van archeologische indicatoren geven de resultaten van het onderzoek geen aanleiding tot het adviseren van nader archeologisch onderzoek. Geadviseerd wordt het terrein vrij te geven.

In alle gevallen geldt dat indien bij toekomstig graafwerk toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, hiervan direct melding dient te worden gemaakt conform de Erfgoedwet 2015, artikel 5.10 & 5.11. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Dantumadiel en bij de provinciaal-archeoloog: dhr. G. de Langen tel: 058-2925487 (e-mail: g.delangen@fryslan.frl).

Gebruikte bronnen

ARCHIS 3. www.test.zoeken.cultureelerfgoed.nl

Bosch, J.H.A. 2008. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1*. Deltares-rapport 2008-U-R0881/A.

DINOloket. www.dinoloket.nl

Fries Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE)
www.fryslan.frl/home/kaarten_3208/item/archeologische-kaart-famke_739.html

Gans, W. de. 2006. *ANWB Geologieboek Nederland*. Den Haag: ANWB.

Jans, J.E.A. 2014. *Pingo Project Fryslân, 45 (potentiële) pingoruïnes in de Noordelijke Friese Wouden, gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Smallingerland en Tytsjerksteradiel; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek*. RAAP-Rapport 2833. Weesp

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4. www.SIKB.nl. 2016. Centraal College van Deskundigen Archeologie.

Publieke Dienstverlening op de Kaart. www.pdok.nl

Opentopo. www.opentopo.nl

Schroor, M. 1993. *De wereld van het Friese landschap*. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Topotijdreis. www.topotijdreis.nl

Vos, P. & S. de Vries. 2013. *Paleogeografische Kaarten van Nederland, tweede generatie (versie 2.0)*. Deltares, Utrecht. Op 11 april 2014 gedownload van www.archeologieinnederland.nl

Vos, P.C. 2015. *Origin of the Dutch coastal landscape: Long-term landscape evolution of the Netherlands during the Holocene, described and visualized in national, regional and local palaeographical map series*. Eelde: Barkhuis.

Lijst van figuren en tabellen

Figuren

- 1 Topografische kaart
- 2 Luchtfoto plangebied
- 3 Foto plangebied
- 4 Paleogeografische kaarten
- 5 Bodemkaart
- 6 Geomorfologische kaart
- 7 Archeologische kaart
- 8 Historische kaart uit 1823
- 9 Boorpuntenkaart
- 10 Foto van keileem onder vergraven toplaag
- 11 De resultaten van het booronderzoek in de vorm van boorprofielen

Tabellen

- 1 Administratieve gegevens
- 2 Archeologische waarden rondom het plangebied
- 3 Specificatie archeologische verwachting

Appendix I: Archeologische periode-indeling

paleolithicum:		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP – 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
paleolithicum laat B:	18.000 BP – 8.800 vC	romeinse tijd:	
		romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum:		romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC		
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd:		middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC		
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd vroeg:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd midden:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd laat:	1.850 – heden
Pleistoceen:	2,5 miljoen - 10.000 BP		
Elsterien	475.000 - 410.000 BP	vC.: voor Christus	
Saalien	200.000 - 130.000 BP	nC: na Christus	
Weichselien	116.000 - 10.000 BP	BP: Before Present; Present = 1950	
Holoceen:	10.000 BP - heden		

Appendix II Boorbeschrijvingen

Boorbeschrijving volgens ASB 5.2																				
Boor Nr	Coördinaten	LDO	Lithologie						Kleur				Overige kenmerken							AIS
			GD	B K	BS	BZ	B V	B H	HK	TK	IK	VLK	CO	PLH	VS	SST	BHN	BI	GI	
1	195.532	32	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	590.010	43	Z		1				GE	OR		OR					bhbc	VRG	DEZ	
		80	Z		1				GE								bhc		DEZ	
2	195.542	57	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	589.991	79	Z		1				GE	OR		OR					bhbc	VRG	DEZ	
		100	Z		1				GE								bhc		DEZ	
3	195.540	42	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	589.968	93	Z		1				GE	OR		OR					bhbc	VRG	DEZ	
		100	Z		1				GE								bhc		DEZ	
4	195.560	38	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	590.018	58	Z		1				GE	OR		OR					bhbc	VRG	DEZ	
		100	Z		1				GE								bhc		DEZ	
5	195.577	80	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	590.000	110	L		3				GR											
6	195.570	58	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	589.978	100	L		3				GR											
7	195.595	98	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	590.026	130	L		3				GR											
8	195.603	62	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	590.005	100	L		3				GR											
9	195.602	77	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	589.984	115	L		3				GR											
10	195.625	58	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	590.032	95	L		3				GR											
11	195.635	63	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	590.011	100	L		3				GR											
12	195.633	60	Z					2	BR	GR		GE						VRG		
	589.987	100	L		3				GR											

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen en Z = zand

Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ = bijmengsel zand, BV = bijmengsel veen, BH = bijmengsel humus. Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR = oranje, PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.

TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).

IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker

VLK = Vlekken (V): 2^e en 3^e letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig, 3 = veel

Overige kenmerken:

CO = Consistentie (C): ZSL=zeer slap, SLA=slap, MSL=matig slap, MST=matig stevig, STV=stevig

PLH = plantenresten (PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel); DW = doorworteld

VS = veensoorten

SST = Sedimentaire structuren; KB is kleibrokken

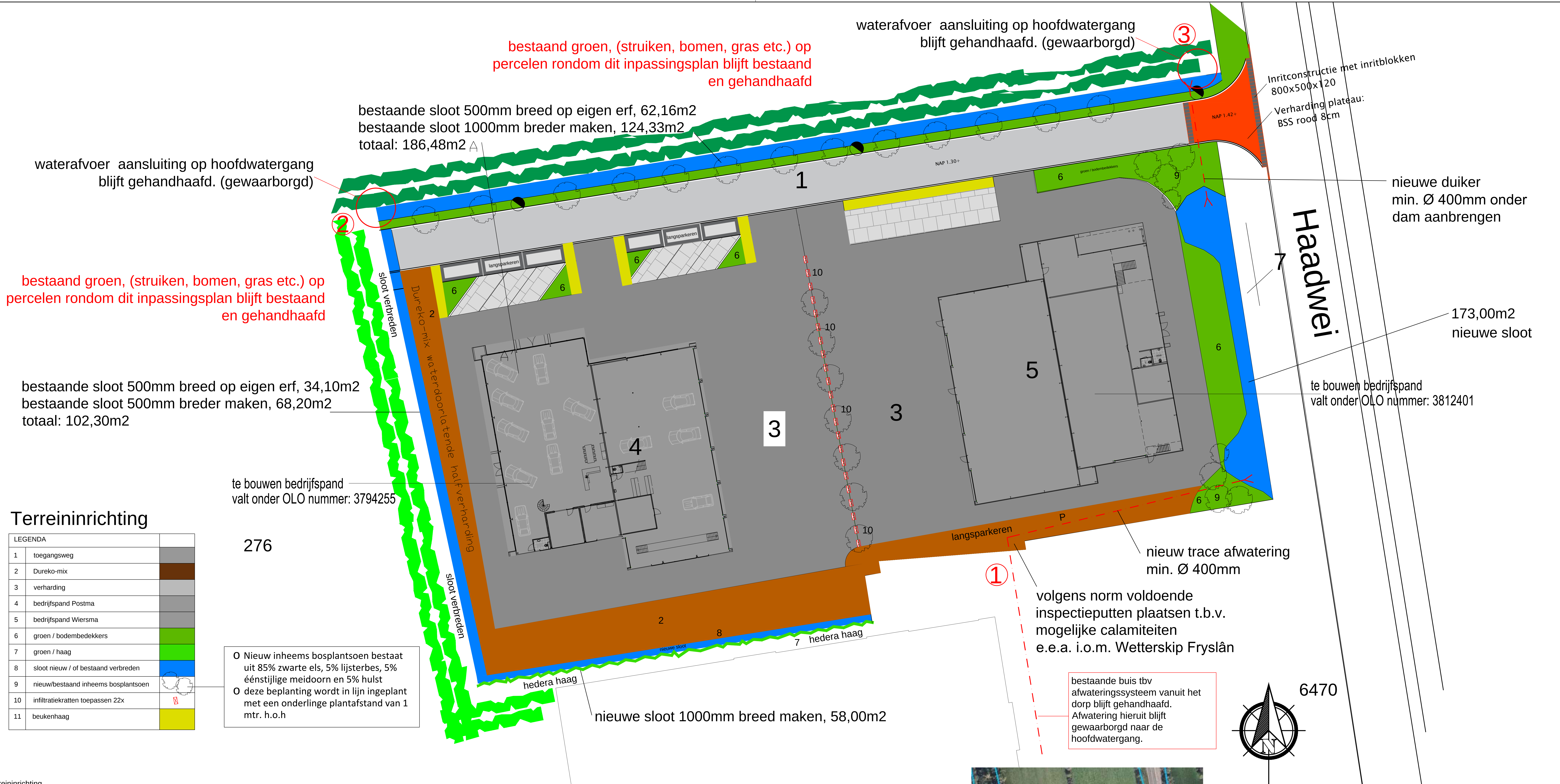
BHN = Bodemhorizont; BHC = C-horizont, BHBC = BC-horizont

BI = Bodemkundige interpretaties; BOV = bouwvoor, ROG = rommelig, VRG = vergraven

GI = Geologische interpretaties; DEZ = dekzand

AIS = Archeologische indicatoren; P = puin, Gl = glas, St = (zand)steen

BIJLAGE 3

Terreininrichting

LEGENDA		
1	toegangsweg	
2	Dureko-mix	
3	verharding	
4	bedrijfspan Postma	
5	bedrijfspan Wiersma	
6	groen / bodembedekkers	
7	groen / haag	
8	sloot nieuw / of bestaand verbreden	
9	nieuw/bestaand inheems bosplantsoen	
10	infiltratiekragen toepassen 22x	
11	beukenhaag	

O Nieuw inheems bosplantsoen bestaat uit 85% zwarte els, 5% lijsterbes, 5% éénstijlige meidoorn en 5% hulst
O deze beplanting wordt in lijn ingeplant met een onderlinge plantafstand van 1 mtr. h.o.h

Terreininrichting					
Postma:	bedrijfspan	: 1004,60 m2	10,0%	100,460 m2	317,139 m2
	verhardig	: 1576,31 m2	10,0%	157,631 m2	
	half verhardig	: 787,30 m2	7,50%	59,048 m2	
	groen voorziening	: 122,34 m2			
Wiersma:	bedrijfspan	: 1029,17 m2	10,0%	102,917 m2	267,633 m2
	verhardig	: 1438,67 m2	10,0%	143,867 m2	
	half verhardig	: 277,98 m2	7,50%	20,849 m2	
	groen voorziening	: 341,76 m2			
	nieuwe weg	: 891,85 m2	10,0%	89,185 m2	
	totale waterberging: (sloten)	: 519,78 m2			
totale perceel		: 7989,76 m2			

totale compensatie verharding + bedrijfspannen 673,957 m2

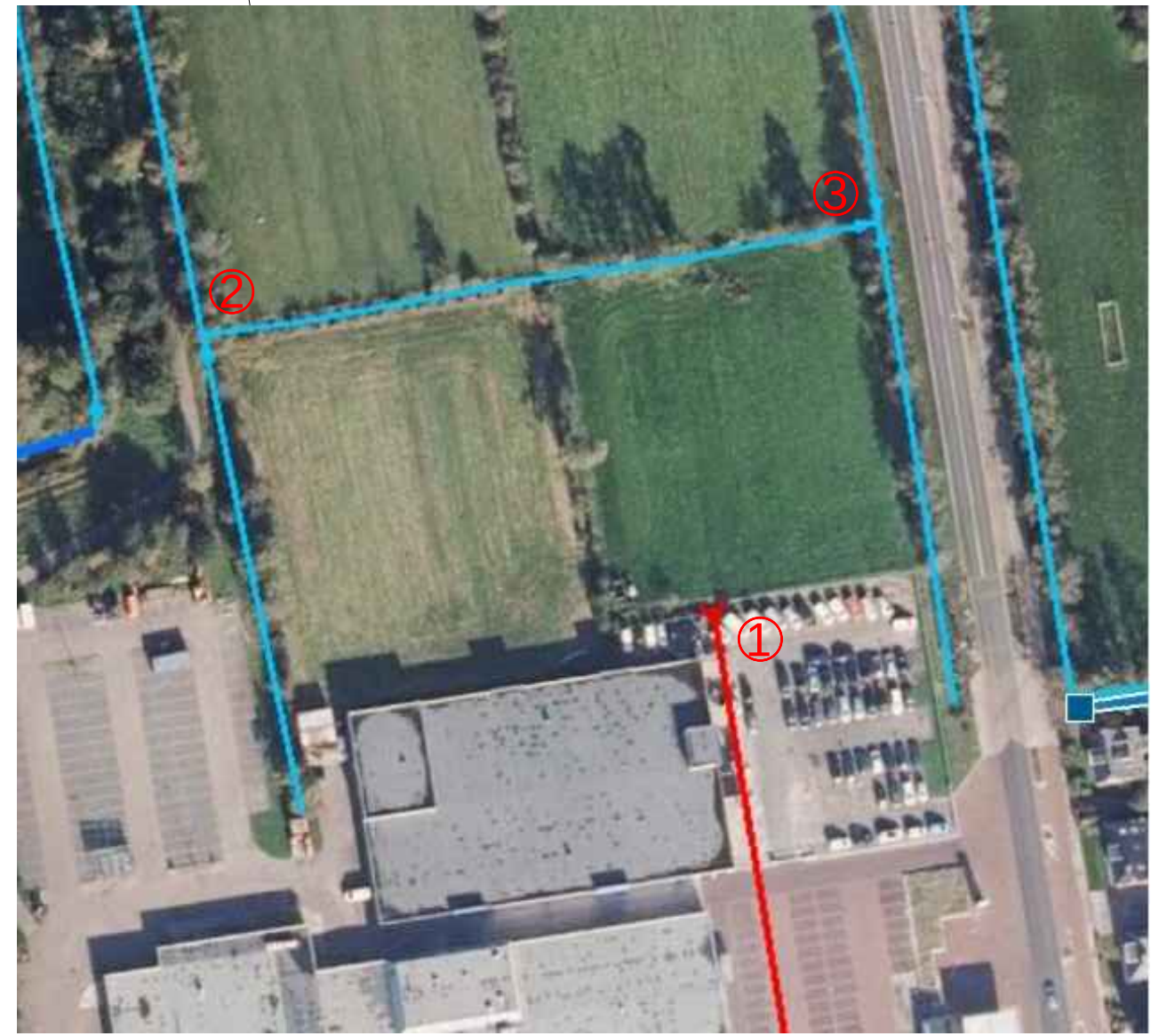
totale compensatie dempen bestaande "sloot" tussen perceel Postma en perceel Wiersma 61,500 m2

totale benodigde compensatie 735,457 m2

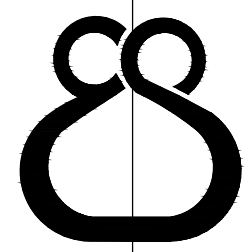
compensatie gehaald uit nieuwe en of te verbreden sloot 519,78 m2

op te lossen compensatie 215,677 m2

totaal : 215,677 m2
totaal : 4,32 m3 (215,677 / 50,00)
uitgaande van Wavin units 500x400x1000=> totale berging per unit= 0,2m3
totaal : 22 units benodigd
Units geplaatst op erfgrens Postma- Wiersma

luchtfoto bestaande watergangen

Opdrachtgever:
Autobedrijf Postma
Conradi Veenlandstraat 96
9104 BN Damwoude

E. SMITS DOKKUM

Ontwerper:	R.A.Smits
Datum:	18-12-2018
gmk:	28-01-2019
gmk:	04-02-2019
gmk:	10-02-2019
gmk:	29-05-2019
Schaal:	1:200
Werk:	2978
Blad:	S03

terrein indelingsplan met berekening compensatie waterberging

BUREAU VOOR RIJNOMGEVING, ONTWERP- EN BOUWTECHNIEK
Vleesmarkt 11 9101 NH Dokkum Telefoon (0519) 294020 Fax (0519) 295025 E-mail info@smitsdokkum.nl

BIJLAGE 4

Advies Externe Veiligheid inzake een aanvraag om een omgevingsvergunning handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening "Bedrijfslocatie Haadwei, Damwâld".

Algemeen toetsingskader

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door:

- het gebruik, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);
- het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, wegen, waterwegen en spoorwegen);
- het gebruik van luchthavens.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico's voor de burger door bovengenoemde activiteiten. Hiertoe zijn risico's gekwantificeerd, namelijk door middel van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Plaatsgebonden risico (PR)

Het PR is de berekende kans per jaar, dat een persoon overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat hij op die plaats permanent en onbeschermd verblijft.

Groepsrisico (GR)

Dit is de kans dat een groep mensen overlijdt door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het GR moet worden gezien als een maat voor maatschappelijke ontwrichting.

Het externe veiligheidsbeleid is verankerd in diverse wet- en regelgeving. De volgende besluiten zijn relevant:

1. Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)

Met het Bevi zijn risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd.

2. Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)

Op basis van het Bevb dienen plannen, vergelijkbaar met het Bevi, te worden getoetst aan de grens- en richtwaarde voor het PR en de oriëntatiewaarde voor het GR.

3. Basisnet

Het basisnet is een landelijk aangewezen netwerk voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Binnen bepaalde grenzen wordt dit vervoer over de weg, binnenwater en spoor gegarandeerd. Het basisnet heeft betrekking op de Rijksinfrastructuur: hoofdwegen (snelwegen), hoofdwaterwegen (binnenwateren) en hoofdspoorwegen (enkele uitzonderingen daargelaten). Het basisnet is vastgelegd in onder andere de Wet vervoer gevaarlijke stoffen.

4. Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt)

Voor ruimtelijke ordening in relatie tot de transportroutes is het Bevt opgesteld. Hierin zijn de regels voor de ruimtelijke ordening rondom het basisnet wettelijk vastgelegd.

5. Activiteitenbesluit milieubeheer (Activiteitenbesluit)

Het Activiteitenbesluit en de daarbij behorende regeling is de opvolger van een groot aantal AMvB's. In het Activiteitenbesluit staan algemene regels voor verschillende milieuaspecten, zoals veiligheidsafstanden waaraan voldaan moet worden.

Verantwoordingsplicht

In het Bevi, Bevb en het Bevt is onder andere een verantwoordingsplicht GR opgenomen. Deze verantwoording houdt in dat in bepaalde gevallen planologische keuzes moeten worden onderbouwd en verantwoord door het bevoegd gezag.

Opsteller:	Henk Zwiers
Telefoon:	0611617942
Datum:	11 april 2019
Zaaknummer:	2019-FUMO-0031491
Organisatie:	FUMO
Status:	Definitief

Aanleiding

Op de locatie Haadwei te Damwâld willen het Autobedrijf Postma en het installatiebedrijf S. Wiersma gezamenlijk twee nieuwe bedrijfslocaties ontwikkelen. De ontwikkellocatie ligt ten noorden van het detailhandelscluster aan de Conradi-Veenlandstrjitte en heeft nu een agrarische bestemming. De ontwikkeling van een bedrijfslocatie past niet binnen het huidige bestemmingsplan.

De gemeente Dantumadiel heeft de FUMO gevraagd om de situatie aangaande externe veiligheid te beoordelen. De ligging van de planlocatie is in onderstaande figuur weergegeven.

Figuur 1: Bedrijfslocatie Haadwei te Damwâld

De nieuwe objecten zijn bedrijfsgebouwen en worden in het kader van externe veiligheid aangemerkt als beperkt kwetsbaar. Het object aangeduid met 4 is het autobedrijf Postma en het object aangeduid met 5 is het installatiebedrijf Wiersma. De verwachte populatiegrootte van het autobedrijf is circa 10 personen en van het installatiebedrijf circa 5 personen.

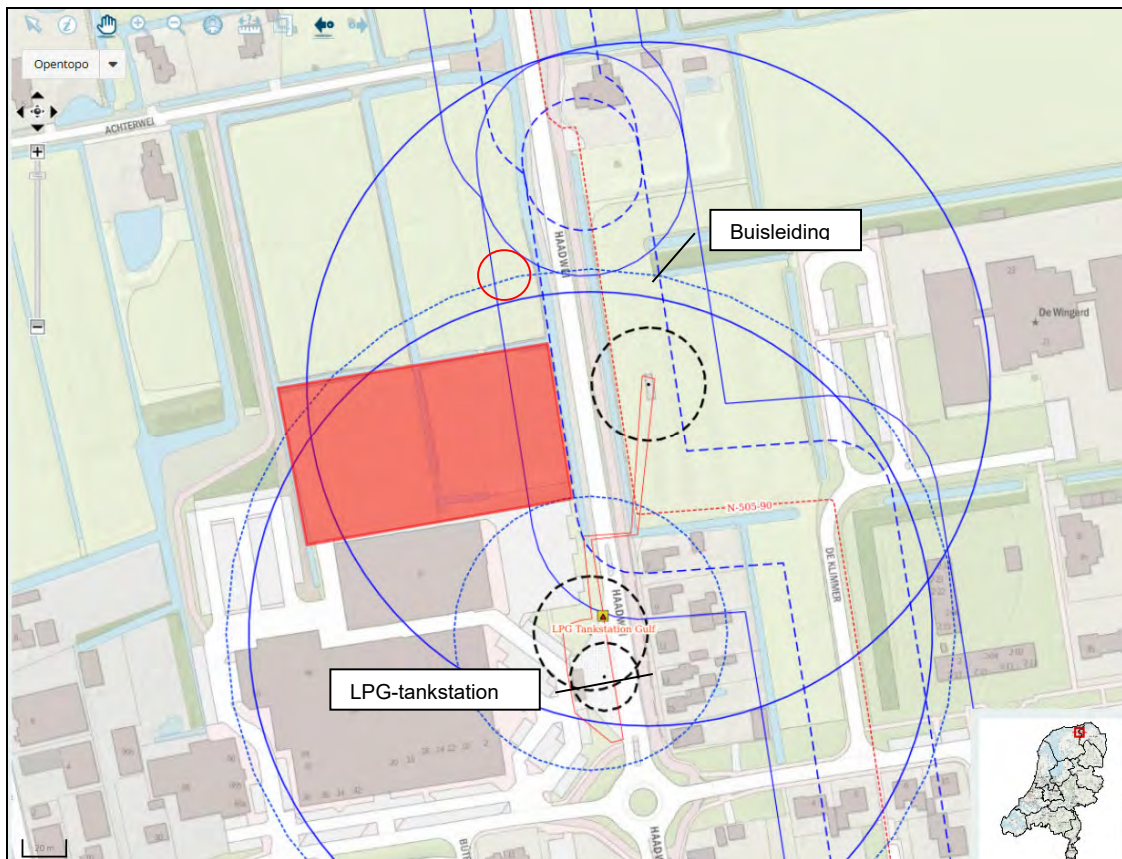
Risicobronnen ten aanzien van het perceel

Volgens de risicokaart, zie figuur 2, bevinden zich in de directe nabijheid van het plangebied enkele risicobronnen die mogelijk relevant kunnen zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Het plangebied ligt nabij een LPG-tankstation en ten westen van een hoge druk aardgastransportleiding van de Gasunie.

Verder liggen in de omgeving van het plangebied geen risicobronnen.

Gemeente Dantumadiel geeft aan dat op het tankstation geen verkoop van LPG meer plaatsvindt. Op de risicokaart wordt het tankstation nog wel als een LPG-tankstation

vermeld, zie figuur 2 hieronder. De vermelding op de risicokaart is gebaseerd op de vergunde situatie. Dit betekent zolang de omgevingsvergunning voor het onderdeel LPG niet is ingetrokken, ervan uitgegaan moet worden van de aanwezigheid van een Bevi-inrichting in de vorm van een LPG-tankstation. Op dit moment is er geen intrekingsbesluit aanwezig.

Figuur 2: Uitsnede risicokaart (01-03-2019)

Hoge druk aardgasleiding

In oostelijke richting ligt een hoge druk aardgastransportleiding van Gasunie met de volgende specificaties:

Kenmerk leiding	Druk	Diameter	Invloedsgebied	Afstand nieuwbouw
N-505-90	40 bar	108 mm	45 m	38 m

Het bedrijfspand van Wiersma ligt circa 7 meter binnen het invloedsgebied van deze buisleiding. Het pand van Postma ligt daarentegen buiten het invloedsgebied van de buisleiding. De hoge druk aardgastransportleiding is hiermee dus relevant voor onderhavige aanvraag. Op grond van het Bevb dient te worden getoetst aan het PR en dient het GR te worden verantwoord.

Plaatsgebonden risico 10^{-6} per jaar

Het PR van de hoge druk aardgastransportleiding is op een afstand van 4 meter vanaf de buisleiding kleiner dan 10^{-6} per jaar. Het plangebied ligt buiten de PR-contour van de buisleiding en voldoet hiermee aan de richtwaarde van het PR 10^{-6} per jaar.

Conclusie: de aanvraag voldoet voor wat betreft de hoge druk aardgastransportleiding aan de richtwaarde van het PR 10^{-6} per jaar.

Belemmeringenstrook

De hoge druk aardgasleiding met een maximale werkdruk van 40 bar heeft een belemmeringenstrook van 4 meter aan weerszijden van de buisleiding. Het plangebied ligt hier buiten.

Conclusie: de planlocatie ligt buiten de belemmeringenstrook van de buisleiding.

Groepsrisico

Het plangebied ligt gedeeltelijk binnen het invloedsgebied van de hogedruk aardgasleiding, waarvan het bedrijfsgebouw van Wiersma over een breedte van circa 7 meter. Dit betekent dat het GR moet worden verantwoord. In figuur 2 is te zien dat de planlocatie juist buiten de 100% letaliteitsgrens van de buisleiding ligt (blauwe onderbroken lijn).

Doordat de planlocatie buiten de 100% letaliteitszone ligt, wijzigt de hoogte van het GR niet, ondanks de toename van de populatie van circa 5 personen binnen het bedrijfsgebouw van Wiersma. Omdat dit op voorhand al bekend is, is het berekenen van de hoogte van het GR niet noodzakelijk.

Ter hoogte van de ontwikkellocatie bedraagt het maximale GR minder dan 10% van de oriëntatiewaarde. Dit houdt in dat in de ruimtelijke onderbouwing volstaan kan worden met een beperkte verantwoording van het GR. Dit houdt in dat onderzoek naar maatregelen die kunnen leiden tot een lager GR niet hoeft te worden uitgevoerd. Ook het onderzoeken naar alternatieve locaties die een lager groepsrisico opleveren, is niet noodzakelijk.

In de ruimtelijke onderbouwing dient wel in te worden gegaan op de zelfredzaamheid en de hulpverlening. Hiertoe dient de gemeente Dantumadiel Brandweer Fryslân om advies te vragen.

LPG-tankstation

Het LPG-tankstation Gulf gevestigd aan Haadwei 8 valt onder de bepalingen van het Bevi. Het tankstation is in werking onder een actuele omgevingsvergunning, waarin de doorzet van LPG is beperkt tot maximaal 500 m³ per jaar. In het kader van externe veiligheid zijn het LPG-vulpunt, -reservoir en het -afleverzuil van belang.

Verder dienen nieuwe ruimtelijke plannen te worden getoetst aan de Circulaire LPG-tankstations, waarbij rekening dient te worden gehouden met het brandaandachtsgebied en het explosieaandachtsgebied. Met name het brandaandachtsgebied is voor deze aanvraag van belang.

Plaatsgebonden risico 10^{-6} per jaar

Voor LPG-tankstation gelden generieke afstanden voor het $PR10^{-6}$ per jaar. Deze afstanden zijn vastgelegd in het Revi. Voor het LPG-tankstation gelden de volgende afstanden:

LPG-installatie	Vulpunt	Reservoir	Afleverzuil
Afstand	25 m	25 m	15 m

De PR-contouren van het LPG-tankstation zijn in figuur 2 van dit advies met de zwarte onderbroken cirkels weergegeven. Hieruit blijkt dat de planlocatie buiten de PR-contouren van het tankstation ligt en voldoet hiermee aan de richtwaarde van het $PR10^{-6}$ per jaar.

Conclusie: de aanvraag voldoet voor wat betreft het LPG tankstation aan de richtwaarde van het $PR10^{-6}$ per jaar.

Brandaandachtsgebied

Op grond van de Circulaire LPG-tankstations dient naast het plaatsgebonden risico tevens rekening te worden gehouden met een brandaandachtsgebied. Het brandaandachtsgebied bedraagt 60 meter vanaf het LPG-vulpunt en geldt voor het scenario breuk van de vulslang met een fakkelbrand tot gevolg. Op een afstand van 60 meter bedraagt de warmtestraling 10 kW/m^2 .

In figuur 2 is het brandaandachtsgebied met een blauwe onderbroken contour weergegeven. In de figuur is te zien dat het plangebied juist buiten het brandaandachtsgebied ligt.

Conclusie: het brandaandachtsgebied levert geen beperking op voor het beoogde plan.

Explosieaandachtsgebied

Op grond van de Circulaire LPG-tankstations geldt tevens een explosieaandachtsgebied. Het explosieaandachtsgebied bedraagt 160 meter vanaf het LPG-vulpunt en geldt voor het scenario Bleve van de tankwagen. Op een afstand van 160 meter bedraagt de warmtestraling 35 kW/m^2 . Door de korte duur van een Bleve zal op 160 meter afstand geen brand ontstaan. Deze afstand geldt alleen ten opzichte van zeer kwetsbare gebouwen, waarbij het om groepen personen gaat met beperkte zelfredzaamheid.

In figuur 2 is het explosieaandachtsgebied met een blauwe onderbroken contour (grootste cirkel) weergegeven. In de figuur is te zien dat de planlocatie praktisch geheel

binnen het explosieaandachtsgebied komt te liggen. Aangezien de bedrijfsgebouwen worden aangemerkt als een beperkt kwetsbaar object, hoeft geen rekening te worden gehouden met het explosieaandachtsgebied.

Conclusie: het explosieaandachtsgebied levert geen beperking op voor het beoogde plan.

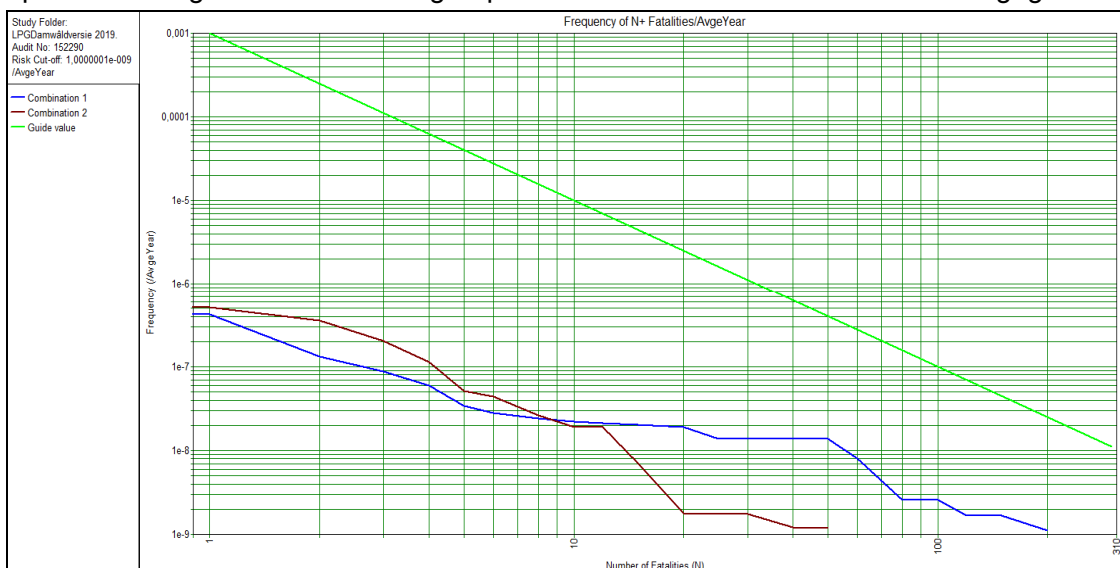
Invloedsgebied

Het LPG-tankstation heeft een invloedsgebied van 150 meter vanaf het LPG-vulpunt en vanaf het LPG-reservoir. De planlocatie met de beide bedrijfspanden ligt binnen het invloedsgebied, zoals in figuur 2 met de niet onderbroken blauwe cirkel is weergegeven.

Op grond van het Bevi moet in geval er een ruimtelijke ontwikkeling binnen het invloedsgebied plaatsvindt, het groepsrisico worden verantwoord. Hiertoe dient de verandering van het groepsrisico in beeld te worden gebracht en dienen eventuele maatregelen die tot een lager groepsrisico leiden te worden onderzocht. Tevens dienen alternatieve locaties met een lager groepsrisico te worden onderzocht. De verantwoording dient tevens in te gaan op de zelfredzaamheid en hulpverlening, hiertoe dient de Brandweer Fryslân in de gelegenheid te worden gesteld om op dit plan te kunnen adviseren.

Hoogte groepsrisico huidige situatie

Voor het LPG-tankstation is door Adviesgroep AVIV B.V. (hierna: AVIV) op 28 september 2009, project 081428, een groepsrisicoberekening uitgevoerd. De risicoberekening is uitgevoerd met het softwareprogramma Safeti-NL (6.54). In de berekening is onderscheid gemaakt in de bevoorrading overdag (blauwe curve) en tijdens de avondperiode (rode curve). De bevoorrading in de avond levert een lager GR op dan overdag. Hieronder is het groepsrisico voor de bestaande situatie weergegeven.

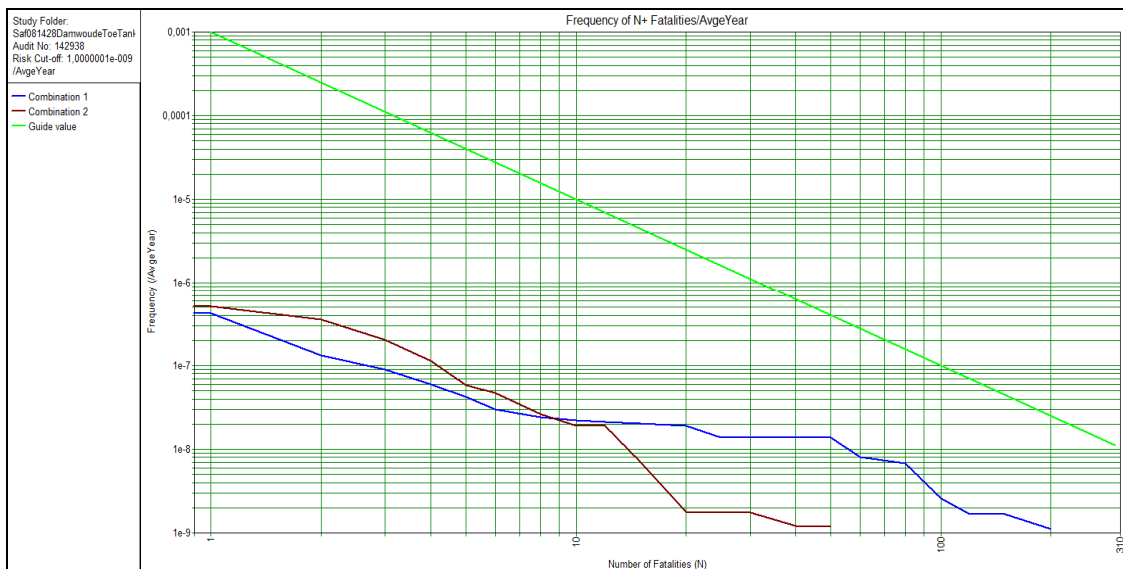
Figuur 3: GR-berekening LPG-tankstation bij een doorzet < 500 m³ per jaar

Uit de berekening kan worden geconcludeerd dat het GR lager is dan de oriëntatiewaarde. Het maximaal aantal slachtoffers bedraagt circa 200.

Hoogte groepsrisico toekomstige situatie

Om de verandering van het groepsrisico te kunnen bepalen wordt voor het nieuwe plangebied gerekend met 15 personen die overdag aanwezig zijn, bestaande uit 10 personen binnen het autobedrijf en 5 personen binnen het installatiebedrijf. Het autobedrijf is ook in het weekend op zaterdag overdag in bedrijf.

De hoogte van het groepsrisico is opnieuw met Safeti-NL berekend. De uitkomst van de herberekening levert voor het GR voor de dag situatie een geringe verandering op, maar geeft geen verhoging ten opzichte van de oriëntatiewaarde. Voor de avond- en nachtperiode verandert het GR niet. In de figuur hieronder is het GR weergegeven voor de nieuwe situatie.

Figuur 3: GR-berekening LPG-tankstation bij een doorzet < 500 m³ per jaar nieuwe situatie

Omdat het GR niet verhoogd zijn maatregelen die leiden tot een lager groepsrisico niet zinvol. Ditzelfde geldt tevens voor een onderzoek naar alternatieve locaties. Op het perceel zijn in feite geen alternatieve locaties aanwezig en het gaat slechts om een toename van 15 personen die geen invloed hebben op de totale hoogte van het GR.

Aan de bron, zijnde het LPG-tankstation, zijn veiligheidsmaatregelen in de vergunning vastgelegd, zoals de beperking in de LPG-bevoorrading tot een maximum van 500 m³ per jaar. Verder dient het LPG-tankstation te voldoen aan de veiligheidseisen die in het Activiteitenbesluit en de bijbehorende Activiteitenregeling zijn gesteld. De veiligheidseisen die voor LPG-tankstations gelden zijn vastgelegd in het BBT-document PGS16.

Advies Brandweer Fryslân

Op 4 maart 2019 is door Brandweer Fryslân een advies uitgebracht omtrent de externe veiligheid. Hieronder volgt een samenvatting.

Bestrijding en beperking van rampen en zelfredzaamheid

Onder bestrijdbaarheid van een (dreigende) calamiteit vallen alle maatregelen die invloed hebben op de bestrijdbaarheid van een calamiteit ten gevolge van een risicovolle activiteit.

De zelfredzaamheid heeft betrekking op de mogelijkheden voor personen in het invloedsgebied om zichzelf in veiligheid te brengen (of in veiligheid gebracht te worden). Niet zelfredzame personen binnen een invloedsgebied van een risicobron zijn vanuit hulpverleningsperspectief onwenselijk.

Repressief advies

Brandweer Fryslân heeft de mogelijkheid een repressief advies te geven in het kader van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In een dergelijk advies komen aspecten aan bod die van belang zijn voor de basisbrandweezorg. Hierbij valt te denken aan onder meer bereikbaarheid, de beschikbaarheid van bluswater en de opkomsttijden.

Opkomsttijden

Volgens Dekkingsplan 2.0 van Brandweer Fryslân valt dit gebied onder risicogebied 2 waarbij een norm van 12 minuten geldt voor de opkomsttijd. In de praktijk is het plangebied binnen gemiddeld 9 en 10 minuten te bereiken. De opkomsttijd lijdt niet tot een knelpunt.

Bluswatervoorzieningen

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen brandkranen aanwezig en zijn ook niet geprojecteerd in de aanvraag omgevingsvergunning. Brandkranen zijn noodzakelijk om een eerste snelle inzet van de brandweer te kunnen garanderen. Wel zijn in de nabijheid van de locatie meerdere bronnen van open water voorradig. Geadviseerd wordt om in overleg met de Brandweer Fryslân voldoende bluswatervoorzieningen zoals brandkranen te realiseren binnen het plangebied.

Bereikbaarheid

In principe is de locatie vanaf meerdere zijden benaderbaar voor de hulpdiensten. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de inzet van de brandweer binnen een gedeelte van het plangebied in principe niet mogelijk in verband met de hittestraling in geval van een incident bij een hoge druk aardgastransportleiding in de omgeving van het plangebied.

Eindconclusie

Voor de aanvraag voor het mogen realiseren van de twee nieuwe bedrijfslocaties binnen één planlocatie aan de Haadwei, is het aspect externe veiligheid van belang vanwege het LPG-tankstation en een hoge druk aardgastransportleiding.

De aanvraag heeft betrekking op twee bedrijfslocaties die worden aangemerkt als beperkt kwetsbare objecten. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt een richtwaarde voor het PR10⁻⁶. Het plan kan voldoen aan de richtwaarde voor het plaatsgebonden risico 10⁻⁶ per jaar.

Ten zuiden van de planlocatie ligt een LPG-tankstation, waar momenteel geen LPG meer wordt opgeslagen en afgeleverd. Maar omdat de vergunning voor het gedeelte LPG nog niet is ingetrokken, wordt in dit advies wel rekening gehouden met dit LPG-tankstation. De wettelijk vergunde situatie is namelijk bepalend voor het EV-advies.

De nieuwe bedrijfslocaties komen buiten het brandaandachtsgebied van het LPG-vulpunt te liggen en hoeven daardoor geen aanvullende brandveiligheidsmaatregelen aan de objecten te worden getroffen. Vanwege de geringe toename van de populatie binnen het invloedsgebied van het LPG-tankstation en van de buisleiding, neemt het GR niet toe en is het GR te verantwoorden.

Brandweer Fryslân heeft geadviseerd om in overleg met de Brandweer Fryslân voldoende bluswatervoorzieningen zoals brandkranen te realiseren binnen het plangebied.

Voor alsnog levert het aspect externe veiligheid geen belemmeringen op voor de realisatie van het plan.

Gemeente Dantumadiel
De heer M. Mulders
Postbus 13
9290 AA KOLLUM

Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN
T 088 22 99 666
F 088 22 99 661
I www.brandweefryslan.nl
E info@brandweefryslan.nl

Datum	4 maart 2019	Behandeld door	A. Hofman
Onze referentie	UIT/19011233/BRW/BR/RB	Doorkiesnummer	088 22 98 913
Uw referentie		E-mail	a.hofman@brandweefryslan.nl
Uw brief van	5 februari 2019	Bijlagen	0

Onderwerp Advies ruimtelijke onderbouwing Haadwei Damwâld

Geachte heer Mulders,

Op 5 februari 2019 heeft u aan ons ter advisering de ruimtelijke onderbouwing (onderdeel van de aanvraag omgevingsvergunning) bedrijfslocatie Haadwei, Damwâld toegezonden, met de vraag eventuele opmerkingen aan u te richten.

De ruimtelijke onderbouwing is opgesteld naar aanleiding van het voornemen voor wat betreft het verplaatsen van Autobedrijf Postma en installatiebedrijf S. Wiersma naar een locatie aan de Haadwei te Damwâld. Op de betreffende locatie is op basis van het huidige bestemmingsplan de bouw van bedrijfsgebouwen niet toegestaan. De Gemeente Dantumadiel wil medewerking verlenen aan de ontwikkeling. Ter motivering hiervan is in het kader van goede ruimtelijke onderbouwing een ruimtelijke onderbouwing opgesteld (Kenmerk 20171779, d.d.31-01-2019).

In deze brief worden onze bevindingen en advies voor wat betreft de ruimtelijke onderbouwing weergegeven. In ons advies richten wij ons op het optimaliseren van de veiligheidssituatie; wij gaan niet in op de vraag of het groepsrisico aanvaardbaar is.

Externe veiligheid

De brandweer heeft in haar advies gekeken naar een aantal aspecten voor deze risicobronnen:

- plaatsgebonden risico
- groepsrisico
- nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen
- bestrijdbaarheid
- zelfredzaamheid

Onderstaand zijn de conclusies opgenomen.

LPG-tankstation

In de ruimtelijke onderbouwing wordt aangegeven dat in de directe omgeving van het projectgebied, aan de Haadwei 8, een LPG-tankstation is gevestigd met een reservoir op het perceel ten oosten

BRANDWEER

Fryslân

van het projectgebied. Echter is het tankstation inmiddels ontmanteld voor wat betreft het lossen en afleveren van LPG. Een beoordeling in het kader van het LPG-tankstation is dan ook niet meer noodzakelijk. Wel adviseren wij de actuele gegevens voor wat betreft het tankstation aan te leveren bij het risicoregister. Dit kan door de betreffende gegevens op te sturen aan de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing).

Buisleidingen

In de omgeving van het plangebied (zie onderstaande afbeelding) ligt een gasleiding van de Gasunie. De gasleiding betreft een hogedruk gasleiding op 40 meter ten oosten van het plangebied met een diameter van 4,25 inch en een werkdruk van 40 bar.

Afbeelding 1: Locatie van de ontwikkeling

Dergelijke leidingen vallen onder de werkingssfeer van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). Om deze reden moet in de nabijheid van dergelijke leidingen rekening gehouden worden met de externe veiligheid. Rondom de leidingen is geen plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} aanwezig. Voor zover bij Brandweer Fryslân bekend is de hoogte van het groepsrisico nog niet in beeld gebracht.

Rondom de bovengenoemde leidingen zijn aan de hand van het scenarioboek externe veiligheid enkele schaderingen te onderscheiden. Deze ringen zijn in onderstaande tabellen weergegeven.

BRANDWEER

Fryslân

EFFECTEN [E] [H] [I]											
Hittestraling is, in combinatie met de blootstellingsduur (20 seconden), bepalend voor de gevolgen voor mensen en objecten. De effecten zijn doden (†), gewonden (zeer zwaargewond T1 tot lichtgewond T3), schade aan objecten en brandoverslag (secundaire branden).											
	Afstand (meter)	Hittestraling (kW/m ²)	Mensen buiten				Mensen binnen				Objecten [J]
			†	T1	T2	T3	†	T1	T2	T3	
1 ^e ring	Zie onderstaande tabel	≥35 kW/m ²	100%	0%	0%	0%	10%	6%	14%	70%	Onherstelbare schade en branden
2 ^e ring		≥12,5 kW/m ²	2%	6%	14%	30%	0%	0,6%	1,4%	5%	Secundaire branden treden op
3 ^e ring		≥1 kW/m ²	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	Geen of lichte schade
De effectafstanden aangegeven in meters vanaf het midden van de buisleiding, zijn afhankelijk van diameter en druk.											

Diameter [F]			Afstand bij 40 bar		
Inches	mm	nominaal	1e ring	2e ring	3e ring
4	114	DN100	30	45	80

De kans op een dergelijk incident met een buisleiding is naar verhouding klein, maar het effect op mens en omgeving kan heel groot zijn. Als bovenstaande tabellen worden gespiegeld aan het onderhavige ontwikkelingsplan kan worden geconcludeerd dat het ontwikkelingsgebied gedeeltelijk gelegen binnen een klein gedeelte van de 2^e ring van de 4 inch leiding. Binnen de 2^e ring zal een ieder die zich op het moment van het incident binnenshuis bevindt, voldoende beschermd zijn tegen de effecten van de brand.

Mensen die zich binnen de 2^e ring bevinden zullen moeten vluchten of schuilen ten tijde van een incident. Dit geldt ook voor een incident bij de gasleiding waarbij de leiding lekt raakt maar geen (indirecte) ontsteking van het gas plaatsvindt. Bij een dreiging van een incident met een hogedruk aardgasleiding zal het effectgebied indien nodig geëvacueerd moeten worden. Personen die zich binnen de eerste en tweede ring bevinden zullen moeten vluchten of schuilen ten tijde van een incident. Vluchten wordt als een haalbare optie gezien als de te overbruggen afstand niet meer dan 200 meter bedraagt in geval van zelfredzame personen. Vluchtmogelijkheden van de bron af zijn voldoende aanwezig en er kan ontvlucht worden naar veilig gebied binnen deze 200 meter. Zoals in de ruimtelijke onderbouwing wordt aangegeven is het plangebied bestemd voor zelfredzame personen. Brandweer Fryslân stelt geen extra maatregelen voor in het kader van de bestrijdbaarheid en de zelfredzaamheid. Wel dient een verkorte verantwoording van het groepsrisico op basis van artikel 12 uit het Bevb te worden opgesteld, omdat het plan binnen de invloedssfeer van hogedruk aardgasleidingen is gelegen. De aspecten uit deze brief kunnen daarbij als basis dienen.

Repressief advies

Brandweer Fryslân heeft de mogelijkheid een repressief advies te geven in het kader van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In een dergelijk advies komen aspecten aan bod die van belang zijn voor de basisbrandweezorg. Hierbij valt te denken aan onder meer bereikbaarheid, de beschikbaarheid van bluswater en de opkomsttijden.

Opkomsttijden

De basis brandweezorg voor de locatie wordt verzorgd vanaf de kazerne van Damwoude. Hierdoor ligt de opkomsttijd voor het eerste brandweervoertuig tussen de 9 en 10 minuten. Volgens Dekkingsplan 2.0 van Brandweer Fryslân valt dit gebied onder risicogebied 2 waarbij een norm van 12 minuten geldt voor de opkomsttijd. De opkomsttijd leidt dan ook niet direct tot knelpunten.

Bereikbaarheid

De locatie is in principe vanaf meerdere zijden benaderbaar en de wegen zijn van voldoende breedte voor de hulpdiensten om materieel aan te kunnen voeren en rondom het plangebied te manoeuvreren. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de inzet van de brandweer binnen een gedeelte van het plangebied in principe niet mogelijk i.v.m. de hittestraling in geval van een incident bij een hogedruk aardgastransportleiding in de omgeving van het plangebied.

Bluswatervoorziening

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen brandkranen aanwezig. Deze staan ook niet geprojecteerd in de aanvraag omgevingsvergunning. Brandkranen zijn noodzakelijk om een eerste snelle inzet van de brandweer te kunnen garanderen. Wel zijn er in de nabijheid van de locatie meerdere bronnen van open water voorradig die gebruikt kunnen worden wanneer de brandweer zich geconfronteerd ziet met een groot incident/brand. Wij adviseren in overleg met Brandweer Fryslân voldoende bluswatervoorzieningen zoals brandkranen te realiseren binnen het plangebied.

Advies

In overeenstemming met bovengenoemde opmerkingen adviseert Brandweer Fryslân om:

- Het groepsrisico voor het plangebied te (laten) berekenen.
- Een verkorte verantwoording van het groepsrisico op te stellen op basis van artikel 12 uit het Bevb. De in deze brief genoemde aspecten voor wat betreft zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid dienen hiervoor als basis.
- In overleg met Brandweer Fryslân voldoende bluswatervoorzieningen te realiseren in de omgeving van het plangebied.
- Brandweer Fryslân op de hoogte te houden van de ontwikkelingen, zodat aanpassingen gedeeld kunnen worden met de repressieve eenheden.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met A. Hofman, specialist risicobeheersing van Brandweer Fryslân, te bereiken via 088 – 229 8913.

Graag willen wij van u vernemen hoe ons advies binnen uw organisatie wordt verwerkt. Deze informatie willen wij gebruiken bij de verdere ontwikkeling van onze adviestaak.

Wij gaan ervan uit hiermee te hebben voldaan aan uw adviesaanvraag.

Hoogachtend,
Namens het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Fryslân,
voor deze

Ing. S. Veerbeek
clusterhoofd risicobeheersing afdeling Noordwest

